

Uši a Vítr

ROZHOVOR • SÉPIOVOU KOSTÍ • MÚZY MEDÚZY • HOVORY S PAVLEM HEROTEM • FILMOVÉ OKÉNKO • TRAUMERŮV SLOUPEK • PODIVUHODNÉ NECESTY SVJET PODLE KVĚTUZORA • MIKYHO ZÁPISNÍK • KOMIKS • DŮKAZY • ZÁPISKY BÁSNÍKA ULICE • OHEŇ NA STŘEŠE • ÚHLÝ POHLEDU

Potulný dělník 21. ročník

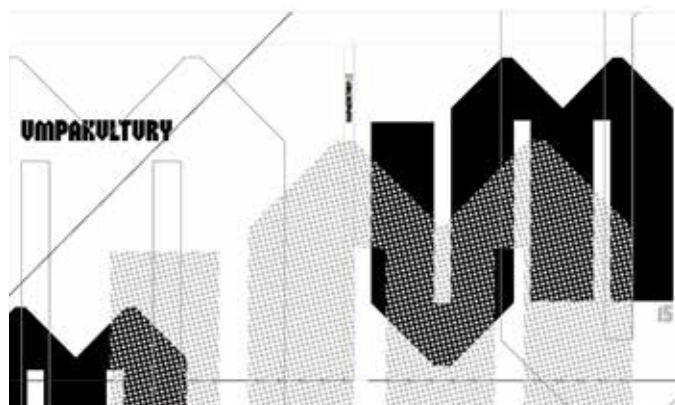
Ve dnech 21. – 22. října 2022 v prostorách brněnského klubu Unleaded Coffee na ulici Hybešova 21. ročník festivalu poesie a hudby Potulný dělník. Tento festival založil v roce 2000 brněnský básník, nakladatel a pořadatel kulturních akcí Jaroslav Erik Frič.

pátek 21. října:

- 18:30 **Patrik Vlček** (zhudebněné básně Jana Skácela)
- 19:15 **Martin A. Štvrtecký** (autorské čtení / Brno)
- 19:30 **Jaroslav Myšák** (autorské čtení / Brno)
- 19:45 **Jan Těsnohlídek ml.** (autorské čtení / Kruceburk)
- 20:00 **Ťovajz & spol.** (zhudebněné básně Pavla Herota)
- 21:00 **Jana Orlová** (autorské čtení / Praha)
- 21:15 **Libor Poznámka Pospíšil** (autorské čtení / Brno)
- 22:00 **Ylo africký slon** (alternative-rock / Brno)
- 23:30 **Přetlak věku** (alternative-rock / Praha)

sobota 22. října:

- 19:00 **Stoker one man band & hosté** (blues rock / Praha)
- 19:45 **Miroslav Holman** (autorské čtení / Brno)
- 20:00 **Igor Fic** (přednáška / Olomouc)
- 20:15 **Pavel Kolmačka** (autorské čtení / Chrudimochromy)
- 20:30 **Karel Vepřek** (zhudebněné básně Bohuslava Reynka či P. Kolmačky)
- 21:15 **MLAT, OMLATINA, CEP, PEC** (autorská čtení / Ostrava a Větrné mlýny):
Petr Hruška, František Hruška, Filip Klega,
Dominik Bárt, Tomáš Štíler, Ivan Motýl
- 21:50 **Josef Klíč – Kozlí zpěvy** (zhudebněné básně Víta Slívy)
- 22:30 **Slávek Klecandr & Studny samoty** (rockové trio / Praha)
- 23:45 **Schrödingerova kočka** (alternative-rock / Praha)

V pátek bude na festivalu Potulný dělník křest almanachu poesie Um pakultury 15.

Rozhovor: Křišťanka

Vlastním ujménem Jana Hradilková, narozena roku 1959 v Praze. Vystudovala bohemistiku, živila se jako knihovnice, založila recyklační nakladatelství Koleno, vydala několik básnických sbírek. Iniciovala a spoluzaložila několik neziskových projektů, např. Gender Studies, příležitostně pořádá „Kočouné konference“ – debatní výjezdy do kulturních oáz na českém venkově.

Křišťanka u Magorovy studánky, foto archiv

Jmenuješ se Jana Hradilková, většina lidí tě zná jako Křišťanku, jak a kdy jsi k této přezdívce přišla?

Je to jednoduchý – pocházím z rodu Křišťanů. A první, kdo mi tak začal říkat, byla v osmašedátém roce moje milovaná učitelka Juliana Kalužíková; pamatuji si její hlasité povzdechy, když mi položila ruku na hlavu: „Křišťanko, Křišťanko, co z tebe bude?“

pokračování na straně 2

Psaní je pro mne prostředkem k vlastnímu odlehčování

Jsi původním povoláním knihovnice, k literatuře bys tedy měla mít od dob mládí blízko. Od kolika let tě oslovuje poezie a kdy jsi začala psát své první verše?

První básníci, které jsem si zamilovala, byli Halas, Neruda, Jesenin, posléze Holan. No, poezii jsem vyhledávala řečněme tak od šesti let, nejen díky domácí knihovně, kterou jsem systematicky luxovala a která byla zdrojem mého paralelního života. Četla jsem furt, co paměť sahá, měla jsem různá období – ruská literatura, angloamerická, česká poválečná, spisovatelky 19. století, skandinávská, viktoriánská, vždycky jsem to hrnula systematicky, od jednoho autora posléze všechno, to už pak z různých knihoven a antikvariátů. Nicméně k básním mne hodně přitáhl Dismaňák, (Dismanův dětský rozhlasový soubor), kam jsem chodila myslím už od těch 6 let) Pak jsem hodně recitovala v různých soutěžích, jako např. Pražské vajíčko, kde jsem právě s tím Halasem značně bodovala. Začala jsem chodit i do Violy, měla jsem různá období. Než jsem se dostala k undergroundu, tak jsem sjízďděla stohy Literárek z 60. let, kde se daly najít dobrý básně... No a pak zážitek Paralelní univerzity bohemistiky, kam jsem začala chodit tuším v roce 1988 – tam se to básníky a poezií jen hemžilo. Bylo to jedno z nejsilnějších období v mém životě, dodneška se k tomu vracím. Ve smyslu sebedůvěry a potřeby tvoření, ale i ve smyslu svobodného společenství umanutých. Jinak sama jsem začala psát básně až od 90. let, dřív jsem na to jaksi neměla odvahu či vnitřní mandát. Teprve ve chvíli, kdy se na mne ta provázaná slova začala nějak snášet, jsem začala objevovat, co to se mnou dělá a je to od té doby posvátný a nejoblíbenější děláni.

Jo ale ještě k tomu původnímu povolání knihovnice – to mne nepustilo a teď se to obloukem vrací zpátky. Dostaly se ke mně celkem tři pozůstalé knihovny – knihovna Jiřiny Šiklové je jednou z nich, a mám v hlavě projekt Adopce soukromých knihoven umanutých proroků. Zatím ale moc nevím, kam se s tím autonomně strukturovaným knihovním fondem vrtnout (kasárna, kláštery, zámky apod.), potřebovala bych sekretáře...

Vzpomeň si, o čem byly tvé první básně?

No jasně. O neopětovaný lásce přece.

Co tě inspiruje k psaní poezie, máš nějaká svá oblíbená témata, autory?

Vůbec nemám žádný témata. Tedy k psaní básní. K psaní obecně ano, jenže jsem příšerně líná, a když mne už nějaké téma hodně tlačí, dělám všechno pro to, abych to sepsání oddálila. Někdo – třeba jako ty – mne k tomu musí vyprovokovat.

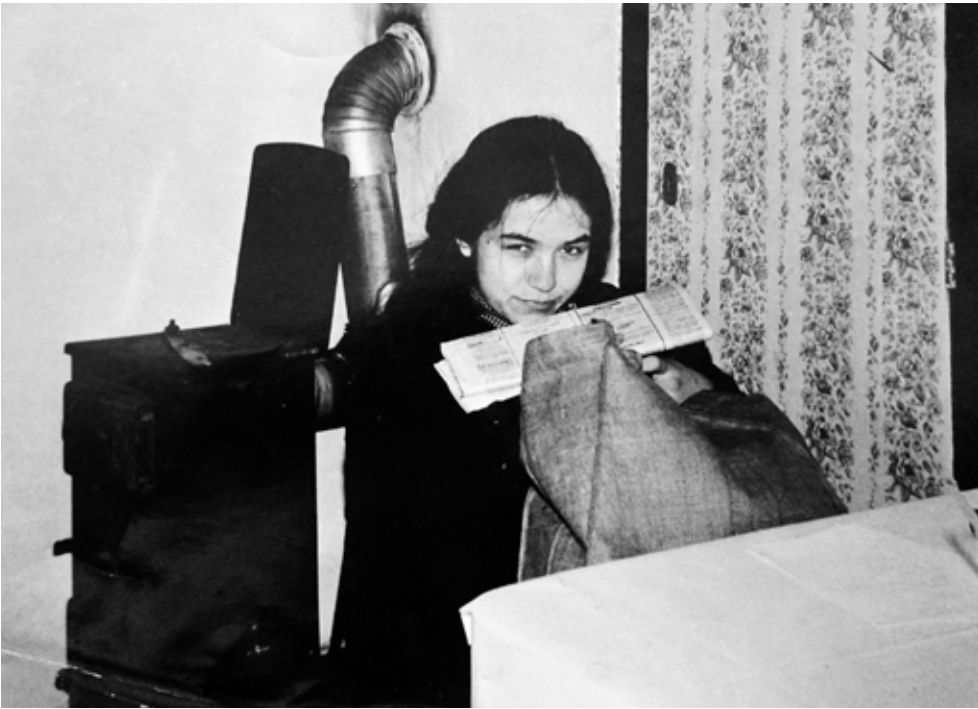
S psáním básní je to úplně jinak. To se vůbec nedá naplánovat ani se tomu vzepřít. Když to přijde, tak jsem mimo – jdu, přijde text a ta báseň je, pokud si aspoň kousek napíšu do mobilu nebo na papírek, pak to v klidu zrekonstruuju a dám tomu dejme tomu fazonu... jako sen. Navíc si vůbec nejsem jista, že tomu, co píšu, se dá říkat básně – jsem jako ve všem ostatním absolutní intuitivec, nemám vzdělání, nemakám na tom. Někdy se mi dokonce stává, že některé vlastní texty – básně klíčuju až několik let zpětně. A někdy mne dostane to, co v nich rozklíčuju, vyleze z nich emoce, které se sama leknu. Takže moje básně jsou tak trochu jako keltský oppida nebo sídliště Inků v Andách. Což je výzva, chtěla bych víc psát pro čtenáře – adresáta. To se taky občas povede. Taký proto, i když moc ráda recituju, mám ze čtení svých básní trochu obavu. Pořád je to asi příliš intimní. Ale vím bezpečně, že mi to dělá hrozně dobře, když se to snese a když to ze mě vytáhne nějakou syntézu shora i zdola. Psaní je pro mne prostředkem k vlastnímu odlehčování. Když se to povede, hned mám lítací náladu.

Máš své „recyklační vydavatelství Koloeno“.

Můžeš k tomu říct něco bližšího?

No, to není jen moje přeci, je nás v něm víc – i ty, že jo. To je též velice oblíbená činnost, ke které mne inspiroval okamžik odchodu Magora. Magor pro mne byl posledních pár let před smrtí důležitou persónou. Všecka setkání s ním si velmi živě pamatuju. Ne, že bychom toho zas tak moc prokecali, ale měla jsem pocit, že se při těch setkáních začal nějaký pro mne velice podstatný rozhovor, který trvá do-

dnes. A jednoznačně je pro mne oporou. Je vlastně až komické, že první impulz mého básnického vědomí přišel od něj. A když umřel, tak první, co mne napadlo, byla otázka, co dál. Odpověď – vydej konečně sbírku. A tak během pár dnů vznikla sbírka Sama sobě underground, a pak mi samozřejmě bylo jasné, že nejrychlejší, nejčistší a nejjednodušší bude, když si ji vydám svépomocí sama. Inspirace z undergroundu byla jasná, ale ještě se k tomu přidala recyklační vášeň, tedy potřeba přetvářet materiál, kterou jsem měla odjakživa. A lítost nad tím, kolik krásného papíru z katalogů, obalů, časopisů atd se vyhodí do popelnice, když je mihu přetvořit do knížek. Princip koláže je další proces, při kterém se dá žasnout a čarovat. A dá se to dělat i společně, kolem stolu, jako draní peří. A každý z nás, kdo se do toho tvoření knížek ponoří, přitom něco zažívá a má k tomu svůj přístup, objevujeme nové techniky, učíme se od sebe navzájem. Má to spoustu kouzelných faktorů. Vzniká tvar, kterej není určený k efektu, ke komerci, vlastně nemáš garanci, že to ten, komu se to do ruky dostane, nevyhodí za roh do koše, i když ty se s tím moříš třeba dva dny. Jsou lidi, který to naprosto nechápu, tu rozkoš trhání, lepení, šití, skládání, dodělávání, které je na tom asi nejkrásnější... A může to dělat prakticky každě, tvorba od vázaní slov, básní a knih v celém tom procesu je zážitek, kterej nezmizí, je to dotyk, kterej tě naplní nějakým zvláštním druhem požehnání, no, někdy by se dalo říct, že je to takovej trvale udržitelný fet.

19 let, foto archiv

Oslava 50 let s přáteli, foto archiv

Kolik vyšlo v Koleni titulů a od kolika autorů?

Tuhle jsem počítala, mám na to takovej registrační sešítek, kam si píšu i jména šťastných majitelů knížecíků – tam se dá sečíst, kolik jsme už takhle vyrobili, už jsem to ale zapoměla a nemám ho teď u sebe – ale určitě je to víc než 5 stovek. Trvá to právě deset let a každý rok vydáme v průměru 2–3 tituly. Máme mezi nimi i autory z Tibetu, Ruska, Moravy, Vysočiny, Ostravy i Jizerských hor... Koloeno je vděčné i věčné.

Tenzin Tsundue, je jedním ze zabraničních autorů v edici Koloeno. Podílíš se na spoluprádání setkávání s tímto aktivistou a také na podpoře Tibetu. Co tě k tomu vede?

Mě k tomu doslova přivlekl a vyprovokoval Vítek Kremlička (nemít vás, kluci, nic ze mne nevypadne...). Jeho vždycky posedne nějaká myšlenka a vytrvale mne s ní otravuje. Takto mne uvrtal do překladů tibetsko-čínské básnířky a disidentky Tsering Wooser. Tak to začalo. A pro mne to byl velmi silný zážitek – překládala jsem její poezii z angličtiny, ale měla jsem přitom pocit, že jsem tam, v Tibetu. Bylo to kouzelný. Nikdy jsem tak intenzivní kontakt s duší zcela jiné krajiny nezažila. Přitom na mne zároveň dechali Božena Němcová s Magorem dohromady – byla tam ta základní, společná poetika, vycházející z citlivosti důsledných outsiderů. Transkulturní zážitek bytostného outsiderství – ve vzájemný provázanosti. Paráda. No a totéž se potom stalo s Tenzi-

nem Tsundue, jehož knížecíku Kora na rýžovém papíře jsme s Vítkem objevili v čajovně Dharamsala na Karlínském náměstí, kde bylo čtení Wooser, a kam dorazilo asi jen pět lidí, počítaje v to vystupující Duo Brikcius, což jsou fantastičtí muzikanti. Vítek postupně zblblnul ještě pár dalších děvčat a pustili jsme se do překládání textů do knihy Kora, a pak ještě dalších dvou sbírek, které jsme vydali v Koleni, a teď by co nevidět měla vyjít souborná sbírka v nakladatelství Aula Bohdana Chlívce (budíž mu chvála). Tenzin tu před časem týden pobyl, každý den akce: audience v Senátu, u primátora, koncert v Roxy, výstup na Vyšehrad... a celou dobu jsme probírali stav světa a prodejnost Evropy, která svým laxním přístupem k porušování lidských práv v Tibetu i v Číně pod sebou podřezává větev. Byl velmi ostrý, tento básník, který má za sebou 15 pobytů v indických kriminálech. Bylo to velice zajímavé, otevřelo to mnoho témat, která jsou tady obecně velmi opomíjená nebo jen zabalená do exotických formiček, přičemž aktivismus je spíš formou jejich produkce, než že by byl příliš efektivní. Jak tohle píšu, mám samozřejmě výčitky svědomí, že se tomu nevěnuji tak, jak by si to zasloužilo. V tom, co Tsundu dělá, a jak to dělá, je hodně náboje, podobného někdejšímu undergroundu 80. let u nás. Mám o tom rozepsaný článek...

Co nového se chystá v Koleni?

Mám připravenou sbírku překrásných bás-

ní Markéty Hejné... ale autorka je poněkud laxní a já nemám Kremličkovu uháněcí disciplínu.

Pomáhala jsi založit tradici Magorových studánek, oblédnutí za víc jak desetiletou tradici...? A co návaznost Československé večery?

Magorova studánka je napojena na Československé večery, což vzniklo samozřejmě za Magorova přispění v éře jeho radlického bydliště na Neklance u Petra Bohunovského. Magor si asi půl roku před přesunem do věčnosti usmyslel, že čs. večer by měly organizovat ženský, dokonce snad vyslovil tu kacířskou myšlenku, že by to měl bejt feministické večer. A svěřil to mně a Janě Jonákové. Večer se náramně povedl a opravdu se to tam babama výjimečně hemžilo, mělo to poněkud jinou energii než obvykle. Po jeho skonu jsme se rozhodli s Petrem ještě více podpořit ten poetický aspekt a zároveň Magorovi vytvořit živé, otevřené místo, které by převzalo a dál přiměřeně rozvíjelo ducha básnické otevřenosti, rozmanitosti a živelnosti. Pochopitelně u toho byl Kremlička.

V té době jsme taky s Petrem a Čuňasem založili Společnost přátel undergroundu, kde byla původně i Františka Jirousová se svým projektem obnovy Magorova statku, ale velmi brzy se odpojila, což se ukázalo být prozíravým. Statek kvete, přičemž Magorova studánka víceméně ožívá jen jednou ročně. Zato pořádně. Počet účastníků je každým rokem větší, loni jsme se až lekli,

začalo to mít až festivalový nádech. Velkou zásluhu na trvání a pokračování máš samozřejmě Ty. Každý rok se tam přihrne banda poetů a poet a nikdy nevíš, co se urodí. Československý večer jsme se rozhodli od Magorovy studánky oddělit – leta to probíhalo v jedno odpoledne, ale pak to bylo již neúnosně košaté. Letos jsme podruhé Čs. večer přenesli jinam – do Olomouce. Poprvé byl mimo Prahu z iniciativy Jaroslava Erika Friče blahé paměti v Brně. Mimochodem, k oběma, k Erikovi i Petrovi, cítím dluh, a ty jistě taky. Nemáme zatím kapacitu pokračovat dál v produkci Ceny Petra Bohunovského… nejsou lidi; měli bychom to zkusit zase zvednout, ale kde na to vzít ty tři nutný faktory: čas, peníze a lidi?

S Janou Jonákovou jste na Magorově studánce často vystupovaly jako Double Jane, nyní jste vaše duo rozšířily na „ženské pěvecké těleso Těsto“, prostě obdoba Kastrátů v ženském vydání. Kolik vás v Těstu působí a jaký je váš repertoár?

Ale vůbec to není obdoba Kastrátů, jenom jsme se se zpíváním teď usalašily v jejich základně u Božího mlýna a navzájem si skládáme komplimenty a plánujeme společné zpívání. Těsto vzniklo u nás v kuchyni jako reakce na covidový zákaz společného zpěvu. Ale ono to mělo už jisté přede hry dříve – třeba u Silvestry v Osvračíně, kde se vždycky dala dohromady banda žen, které začínaly sborovým provedením Ódy na radost, konče posteskem Marty Kubišové o tom, jak v ní byla „lampa, plná petroleje…“ A také tomu předcházela existence básnické skupiny Těsto, kterou jsem založila v hlubině 90. let, v rámci které se podniklo pár spanilých jízd do Slavonic a Jemnice. Dnešní oktet je tedy takovou výslednicí toho všeho dohromady, přičemž základním tématem je studium a oživení starobyklých a zapomenutých lidových písní, sebraných koncem 19. století Sušilem, Erbenem, Bartošem… ze všech koutů domoviny. Pokaždé, když se někde sejdeme a zpíváme spolu, je to tak trochu zázrak, společný žasnutí nad možnostmi poetiky zapomenutých písní, které nemusíme vymýšlet, jen uskutečňovat, re-kreovat a užívat si to, co znamená nejen předvádění, ale především sdílení.

Angažuješ se v různých spolcích a občanských nevládních organizacích obledně pomoci lidem z oblastí, kde proběhl válečný konflikt (Čečna, Sýrie, Náborní Karabach, Ukrajina…). Proč?

Těch důvodů je celá řada a je těžké stručně je popsat. Ale možná nejsilnějším důvodem jsou paradoxně moje děti a vnoučata. Když jsem v začátku 90. let začala spolu s Jiřinou Šiklovou u ní v bytě vytvářet alternativní prostor pro nová tabuizovaná témata, byl to velice silný zážitek možností uskutečňování Havlova konceptu občanské společnosti. Opakovaně jsem si říkala, jak se máme dobře, že je možné si plnit sny, navazovat

na staré sny, tvořit nové možnosti. Pak přišel drastický kontrast – válka v Jugoslávii. Je těžké přijmout tak nepochopitelně rychlou eskalaci zla, které se událo v prostoru země, nám důvěrně známé. Totéž trauma se opakovalo v Čečensku, v Sýrii, v Náhorním Karabachu, teď na Ukrajině. Pod kůží „idyly“ konzumní společnosti je něco, co tomuhle zlu otvírá cestu.

Vždycky jsem se pohybovala mezi tvůrcími, občansky angažovanými lidmi a věřila jsem v sílu spolupráce. Válka je křeč, popření všeho, čeho lidé díky schopnostem spolupráce dosáhli. Taková míra agrese, které jsem opakovaně svědky, znamená agonii, způsobenou neschopností komunikovat jinak než krveprolitím. Je to stále se opakující regres v komunikaci. Jsme svědky šíleného paradoxu – všechno díky technologiím víme, vidíme, jsme s tím spojení, ale přesto se svět tímhle způsobem katastrof, způsobených lidmi, rozpadá, místo aby se tmelil. Nebo se někde tmelí něco, co je pořád slabé, bezmocné, mimoběžné. Chci vědět, proč, protože se to týká světa mých vnoučat. Je čím dál tím zjevnější, že dnešní svoboda je iluze – žijeme v době globálního teroru vymejvání mozků – kolem nás je čím dál tím

Křišťanka uvádí Československý večer v brněnském klubu Paradox, 5. 11. 2017, foto Zdeněk Vykydal

víc lidí, kteří paralyzováni strachem ze zjevného zla jsou ochotni věřit sebestitomějši šikovně zprodukované pomluvě. Naše generace prožila neskutečně luxusní historickou periodu, a nedochází nám dostatečně, že naše konání tvoří to, co přijde dál. A to mrňavý maličko, co můžu dělat, je podílet se na čemkoli, co jakýmkoli způsobem může lidem postiženým válkou pomoci. Dělá a umí to dělat spousta lidí. A jakmile to začnou dělat, vědí, že schopnost pomáhat je jediným protijedem k tomu, co tyhle katastrofy způsobuje. Pomoc a spolupráce jsou jedinou účinnou zbraní proti zmaru, kterej nad námi všema visí jako mračno.

Mimo undergroundových akcí a nějakých poetických večerů se setkáváme na nejrůznějších demonstracích „za něco“ a dle našeho vnímání, postoje „za správnou věc“ (tedy pokud dorazím do Prahy). Často jsi tam byla s Jiřinou Šiklovou, generačně „naší mámou“. Víš, že pracuješ na knize „o Jiřině“. Můžeš nám přiblížit svůj vztah k ní a vůbec o chystané knize?

S Jiřinou bylo pevně spjaté moje pracovní nejproduktivnější období. Umřela 10 dní po loňské Magorově studánce. Ještě mi tam volala a omlouvala se, že nepřijde. Náš vztah je pro mne jedním z těch životně klíčových. Ona je pozoruhodný fenomén, protože samozřejmě takto intenzivních vztahů kolem sebe měla hodně. Člověk odejde, ale vztah nemizí – vztah sám o sobě je bytost, která žije dál svým životem. Hned po funuse se mi do hlavy snesla myšlenka zmapovat ten vztahový prostor kolem ní formou vzpomínkového sborníku. Postupně jsem oslovovala lidi, které svým způsobem bytí a komunikace se světem zasáhla a kteří byli ochotni mi o ní něco napsat. Chtěla bych tím vytvořit první a částečný obraz, z něhož se vynoří ty její krystaly, unikum, které nemizí. Příběh života, který způsobem,

Sépiovou kostí: Křišťanka

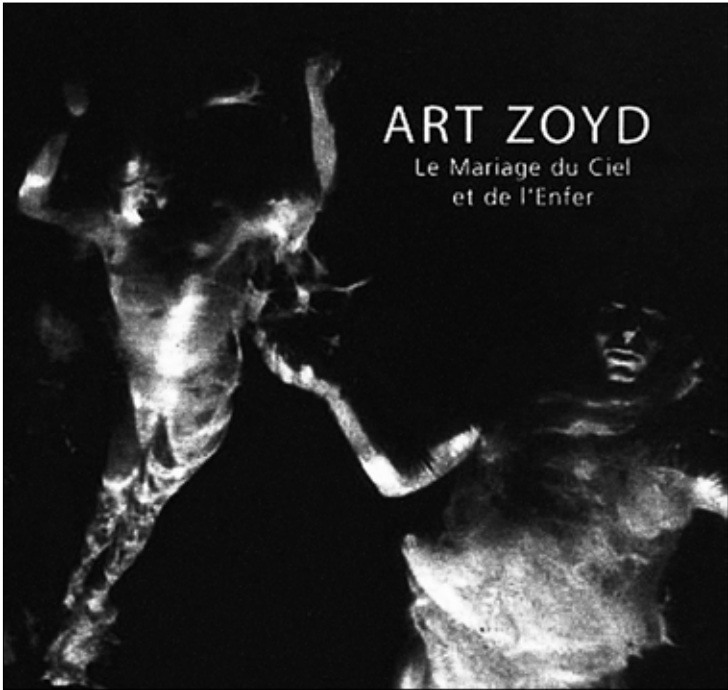
Valstním jménem Jana Hradílková, narzena roku 1959, původním povoláním knihovnice, studovala bohemistiku nejdříve na podzemní univerzitě a po r. 1990 na FF UK. V roce 1991 spoluzaložila s Jiřinou Šiklovou Gender studies, v letech 1995–2002 vedla program Ashoka – Innovators (hledání a podpora tvůrčích osobností v obecně prospěšném podnikání), v roce 2001 s přáteli založila spolek Berkat s cílem vytvořit alternatvní systém přeshraniční pomoci obětem ozbrojených konfliktů a uprchlíkům. Od roku 2008 působí i jako lektorka v programu World Learning – Study International Training. Má vydavatelství, v němž mj. vyšlo několik jejích sbírek, příležitostně pořádá „Kočovné konference“ – debatní výjezdy do kulturních oáz na českém venkově.

MLHA	VĚŘE JIROUSOVÉ	MODLITBA ZA VSAKOVÁNÍ SLOVA
Zavřela jsem to já jsem to zavřela Myslela jsem si, že je to dobře zavřené	Absurdita zvolání Tvůj sen nepřekročí. Teprve samota absolutní Tvou patřičnost Věčnému vrátí. Ani vztek, ani slova ani čas, trávený polospánkem. Že nicota? Vždyť Moment smrti je jedním ze záblesků splétaných v úsvit do copů zítřejšího světla Poselství klidu odevzdání v kořínkách vlasů zlatostříbrné hlavy která promyslíla cestu ven, Věro. Zpět k žilám, zpět k srdcím našeho Babylonu.	Pane, řekni jenom slovo Pane, kdy zazní to slovo Pane, kdy bude slovo oslyšeno Pane, vyber si bližního, který tě uslyší Pane, nekřič tolik Pane, k davu prosím nepromlouvěj Pane, ty ztratil jsi řeč? Ach Pane. Nauč se prosím vyslovit znovu naše jméno nikdo Tě tu neznepoznává… Protože Pane a ty to víš, Plec nám spadla! A je nejvyšší čas přestat žvanit. 8. 6. 2013
POHYB KONTINENTŮ ZPŮSOBUJE ROPA	...	...
A jestli to nevidíš pak blbcem seš Táž slova vrháš zas do stěn, jež jen unavený škleb ti vrací	Každá minuta, každá hodina každý sen budiž rosením nevyhnutelnosti Bůh v zástavě přihlíží jako vrátný.	Něco jako když Nohy najdou své boty Něco jako když Bahno temnoty oschne a odrolí se snadno Něco jako když Každý den možností prodereš se
A já se mohu pást jen na starých ovacích	2012	Pak matrice lásky Ukáže tvé slovo
Z RADOSTI TĚŠT		
Do hebka vyšlehaná Je Boží zvěst Náznamy křídel vlaštovčích v liniích cest Vše co jen zdánlivě ztratilo se Dej sílu nést	2021	
1999	2021	

Otázky – Míky Marusjak

Múzy medúzy:

Art Zoyd – Svatba mezi nebem a peklem (1985)

Art Zoyd je legendární francouzská progresivní kapela, která spolu s Univers Zero a Henry Cow byla u rodu hnutí Rock In Opposition. Skladatel Thierry Zaboitzeff vysvětluje podstatu hnutí Rock In Opposition jako hledání jiných způsobů prezentace hudby, přičemž nejdůležitější je výměna nápadů s ostatními a komunikace s publikem, které je daleko od hlavního proudu. Jedná se o hnutí proti mainstreamu, showbyznysu, komerční hudbě a labelům, které nechtěly hudebníkům dát žádnou uměleckou svobodu. Rock In Opposition tak vytvořilo svůj vlastní způsob komunikace prostřednictvím festivalů, vlastního labelu atd. Nejednalo se o estetické hnutí, ale o politické hnutí uměleckými prostředky. Art Zoyd vznikli již v roce 1969 a vydali přes 20 alb. Zpočátku je v jejich tvorbě zřejmé ovlivnění hudbou Franka Zappy, Captaina Beefhearta či Soft Machine. Typickým příkladem je až hardrocková skladba *Sangria* z roku 1969, vydaná v roce 1971 jako singl. Tu složil jejich tehdejší kytarista Rocco Fernandez, jenž byl kvůli svému vzhledu a hudebním provokacím přezdíván Frank Zappa severu (Art Zoyd vznikli na severu Francie, ve městě Valenciennes). Kapela se původně měla jmenovat Experimental Music, což vpravdě neznělo moc originálně, proto Rocco Fernandez chtěl, aby název kapely obsahoval zvláštní (francouzsky bizarroïd) stránku hudby, převrácením několika písmen pak získali název Arzoid, což připomínalo Art of zoïd, což zkrátili na tajemné Art Zöyd. V roce 1971 došlo k zásadní proměně směřování kapely, a to s příchodem dvou stěžejních muzikantů, jimiž byli houslista a klávesista Gérard Hourbette a baskytarista a violoncellista Thierry Zaboitzeff. Hourbette studoval klasické housle na konzervatoři, od roku 1988 byl však nucen kvůli artritidě přeseďlat z houslí na syntezátory. Zaboitzeff byl původně amatérský kytarista, jehož děd pocházel z Arkhangelsku. V Art Zoyd začal hrát na basu poté, co z kapely odešel baskytarista Guy Judas, a jelikož nikoho dalšího nenašli, tak to holt zbylo na něj. Na cello začal hrát až později, poprvé na albu *Musique pour l'Odyssée*. Kapela se odklonila od klasických rockových postupů k avantgardnímu hudebnímu směřování s využitím basové kytary, jakožto jediného rockového hudebního prvku. Dále hojně využívali housle, violoncello, trumpetu, piano a později i elektronické nástroje. Jak vysvětluje Zaboitzeff: „Poté, co nás Rocco v roce 1975 opustil, jsme byli unaveni vytvářet a hrát skladby s neustálou pulzací

bicích a jazzrockových klišé. Snili jsme o jiných, nestabilnějších a flexibilnějších věcech, hráli jsme si s rozdíly dynamiky, začali jsme experimentovat, dávat nástrojům neobvyklé role – basu, dvě housle, trubku. A výsledek pro nás byl velkolepý, zvuk se nám zdál jedinečný.“ Jedná se vpravdě o obtížné rytmické struktury, přičemž jejich experimentální vize jsou ovlivněny zejména Stravinským, Schoenbergem, Bartókem či dokonce řecko-rumunským matematikem, hudebním skladatelem a architektem Iannisem Xenakisem.

Hudba Art Zoyd je typická kombinací avantgardní neoklasické hudby a minimalismu s freejazzovými preludii až industriálního charakteru s psychedelickými zvuky. Jak říká Hourbette: „Hudba jsou také čísla. Když jsme začínali, nebyly žádné počítače, ale měli jsme je v hlavách. Hudba je také jako architektura. takže stavíme budovu ze zvuků, takový most, který spojuje dvě strany řeky dohromady. Dává perspektivy, udává směr.“ Vedle temných a vážných skladeb hráli Art Zoyd i humoristická vystoupení (například skladba *Manège* z roku 1976) pro pobavení sebe i diváků. Dle vlastních slov dokonce ve svých počátcích záměrně napodobovali idiotské rockové kapely a popové rozhlasové stanice.

Když už byl v hudbě Art Zoyd použit hlas, tak to bylo bez jasného slovního sdělení, podobně jako francouzská kapela Magma má svůj jazyk *Kobaïen*, tak Art Zoyd měli svůj *Zoydien*. Zaboitzeff zjistil, že hlas, který zpívá, deklamuje, křičí, šeptá, má v hudbě mimořádnou emoční sílu, jedná se tedy o organickou stránku zvuku hlasu. „Nejprve jsem pracoval s vyslovováním nesmyslných zvuků, které odrážely ostatní nástroje, jako slova bez smyslu. Později jsem začal vymýšlet slova, která zněla organicky, aby přinesla určitou strukturu, aby bylo možné tato slova vyslovovat pokaždé stejným způsobem. Je to jako text, starodávny text, pro který jsme už nemohli najít smysl.“

První oficiální album vyšlo v roce 1976 s názvem *Symphonie pour le jour où brûleront les cités* (tedy Symfonie pro den, kdy města budou hořet) a skladatelsky se na něm podílí zejména Gérard Hourbette. Tuto desku znovu nahráli a vydali v roce 1981 a hned v úvodu můžeme slyšet pěknou organickou divočinu *Brigades spéciales*. V roce 1979 vydali druhou desku *Musique pour l'Odyssée*, kde kromě Hourbetta, Zaboitzeffa či trumpetisty Soareze hraje i bubeník Daniel Denis, který si sem odskočil z kapely Univers Zero. Na třetí desce *Génération sans futur* (tedy Generace bez budoucnosti) z roku 1980 sestavu doplňuje pianistka Patricia Dallio.

Nelze si nevšimnout záliby v apokalyptických názvech alb, což Zaboitzeff vysvětluje tím, že to, že hudba Art Zoyd je plná tem-

Art Zoyd v roce 1984 na evropském turné

Art Zoyd v roce 1971

ných, zlověstných, děsivých nálad a nesouhlasných harmonií, nebyla jen jejich vize, ale že svět takový byl a stále je. „Milovali jsme agresivní harmonie, škrábání, synkopované a nepravidelné rytmy. Udělali jsme z provokace téměř povinnost a porušili jsme pravidla, dogmata rockové hudby. Hledali jsme další rock, integrující evropské kořeny, jazz, klasiku, současnost, experiment...“ *Phase IV* (1982) je čtvrtá deska Art Zoyd (kde dominuje výpravná skladba Poslední tanec, tedy *Dernière danse*), na kterou hudebně navazuje album *Les espaces inquiets* (Strach z prostoru) z roku 1983. Deska začíná temně hororovou skladbou *La forêt qui avance* (Postupující les), kde slyšíme kromě cello také šepoty, vrzání či šplouchání vody. Následuje skladba *Cérémonie*, s výraznou basou, elektrickými varhanami a trumpetou. Celá skladba graduje do neuvěřitelných výšin, čemuž kromě piana a houslí napomůže kvílivá elektrická Zaboitzeffova kytara. Skladba je zakončena vyložené pekelným výjevem, kde na podkladu kvílivých kytarových zářezů a trubky můžeme slyšet zvuky tortury, včetně teskných zvuků mučeného a zpovzdálí také rozkazování německého oficíra. Prostě výjev jak z Hieronyma Bosche. Na druhé straně desky můžeme slyšet naléhavou, ale zároveň katarzní *Migrations*, na kterou navazuje závěrečná rytmická *Le bruit du fer* (Zvuk železa), obě z pera vynikajícího Zaboitzeffa.

V roce 1985 nahráli šestou desku *Le mariage du ciel et de l'enfer* (Svatba mezi nebem a peklem) – jedná se o hudbu pro balet Roland Petita. Na jeho žádost složili hudbu a hráli rovnou na pódiu při představení (podobně jako například Tomáš Vtípil s dalšími muzikanty v divadelní hře Woyzeck režiséra Miroslava Bambuška v brněnském HaDivadle). Album začíná scénickou skladbou *Sortie 134 (part 1)*, kde můžeme slyšet do hudby nasamplovaný zlověstný dětský smích a v závěru též Zaboitzeffův hymnický zpěv. Na ni navazuje *Cryogenèse: Rêve artificiel*, mrazivá temnota, do které odbíjí neúprosný metronom. Tento motiv se opakuje v závěru alba ve skladbě *Cryogenèse: Les portes du futur*, kde můžeme slyšet i výše zmíněný Zaboitzeffův organický řev. Již podle názvu lze správně odtušit, že se zde jejich nadčasová hudba dostává až někam za brány budoucnosti.

Poté následuje deska *Berlin* (1987), skládající se ze dvou skladeb (každá na jedné straně desky). Za zmínku stojí také výtečné dvojalbum *Marathonnerre* (1992), kde hned v úvodu můžeme slyšet Zaboitzeffův zpěv a později snad i šmikající manikurní nůžtičky. Kapela hojně spolupracovala s divadelními, filmovými a baletními tvůrci, což dokazují desky *Nosferatu* z roku 1989, Faust z roku 1996 (v obou případech se jednalo o hudbu k němým filmům F. W. Murnaua) či *Häxan* (1997). Jak říká Zaboitzeff, filmové koncerty Art Zoyd nefungují v obvyklém smyslu filmového soundtracku, ale působí prvotně – film na plátně je jejich dirigentem, přičemž jeho síla je omezena pouze obrazem, což ponechává dostatek prostoru pro další umění.

V roce 1997 odešel z kapely její frontman Thierry Zaboitzeff a kapela začala používat více elektronických nástrojů, ke slovu se tak více dostává výše zmíněná skladatelka a pianistka Patricia Dallio. V roce 2002 vytvořili hudbu k legendárnímu němému filmu *Me-*

Art Zoyd v roce 1982

tropolis režiséra Fritze Langa. Později dokonce zkomponovali za pomoci inženýra robotiky Louise-Philippe Demerse robotickou operetu *Armageddon – Opérette Pour Robots* (vydána v roce 2012). K nám tato kapela zavítala naposledy v 90. letech (např. s Ivou Bittovou v roce 1995 v Divadle Archa). Na kanále youtube je však ke shlédnutí záznam z excelentního koncertu z festivalu Rock In Opposition ve Francii ze září 2015. Kapela zde hraje v desetičlenném složení, včetně Zaboitzeffa a Hourbetta, třech bubeníků (mimo jiné i Daniela Denise), saxofonisty, houslisty, trumpetisty či pianistek. Dvouapůlhodinový koncert zahráli bez partitur a not, což Zaboitzeff vysvětlil tak, že muzikanti mají zpoždění mezi tím, co čtou, a tím, co hrají a nemají tak tušení, co se děje s jejich tělem, přičemž on potřebuje, aby celé tělo bylo součástí hudby.

Honza Barton

Gérard Hourbette a Thierry Zaboitzeff, RIO Festival, 2015, foto V. Milovidov

Mikyho zápisník:

Něco podivného obíhá stále kolem nás...

Nedávno jsem si vyslechl hospodský rozhovor o tom, že neumíme Jak si máme v té záplavě informací a nejrůznějších názorů na výsledky voleb tohle všechno osobně přebrat? Objevil se tu pojem „alternativní fakta“, část společnosti začala zaměňovat názory za fakta... a tak se stalo, že lež se nazývá alternativním faktem... Říká se, že drogy, chlast, hazard jsou zhoubné! Je tu ovšem něco mnohem horšího. Droga zvaná informace. Lidé po nich prahnou od pradávna. Každý, téměř každý, chce být informován, vědět víc. Možná si říkáte: co je na tom špatného? Informace posunují lidskou společnost kupředu více než třeba sex, umění, války... Jak převratný byl objev, že Slunce neobíhá, ale Země obíhá. Informace také obíhají, a to často bez nějakého daného řádu.

Naše doba závratně zrychlila. Informace chrlí další informace a objevy další objevy. Naši dědové praktikovali tzv. „selský rozum“, my dnes známe kvantovou fyziku, které stejně vůbec nerozumíme. Každý den vychází ve světě tisíce knih, které nemáme šanci přečíst. Někde jsem narazil na informaci, že za mého života přibýlo stejné množství informací jako za celé předchozí lidské dějiny. Jsou nám ty informace vůbec k něčemu? Nezaplaví nás a nezpůsobí informační kolaps, smrt? Ještě že máme takové ty šikovné „věcičky“, co informace najdou a roztrídí. Třeba „gügly“. Najdeš, co potřebuješ. K hledaným informacím přidají ovšem spoustu dalších, co jsme ani nechtěli, a jsme zase..., prostě tam, v prdeli. Pochybujeme. Prostě ne všechny ty informace říkají pravdu. Některé z neznalosti, možná naivity, jiné ze zlého úmyslu a další z obyčejné lidské hlouposti lžou nebo sdělují polopravdy. A stojíme opět před problémem – jak rozlišit, která pravda je pravda a která pravda je lež? Je ovšem nepopiratelným faktem, že čím více má

člověk informací a skloubí je s rozlišovací schopností, tedy tím předky používaným selským rozumem, tím snadněji dokáže rozpoznat pravdu od lži. Možná to některé z nás unaví a na informace rezignujeme, kašleme a nechceme vědět vůbec nic. Možná nás zajímají jen zaručené

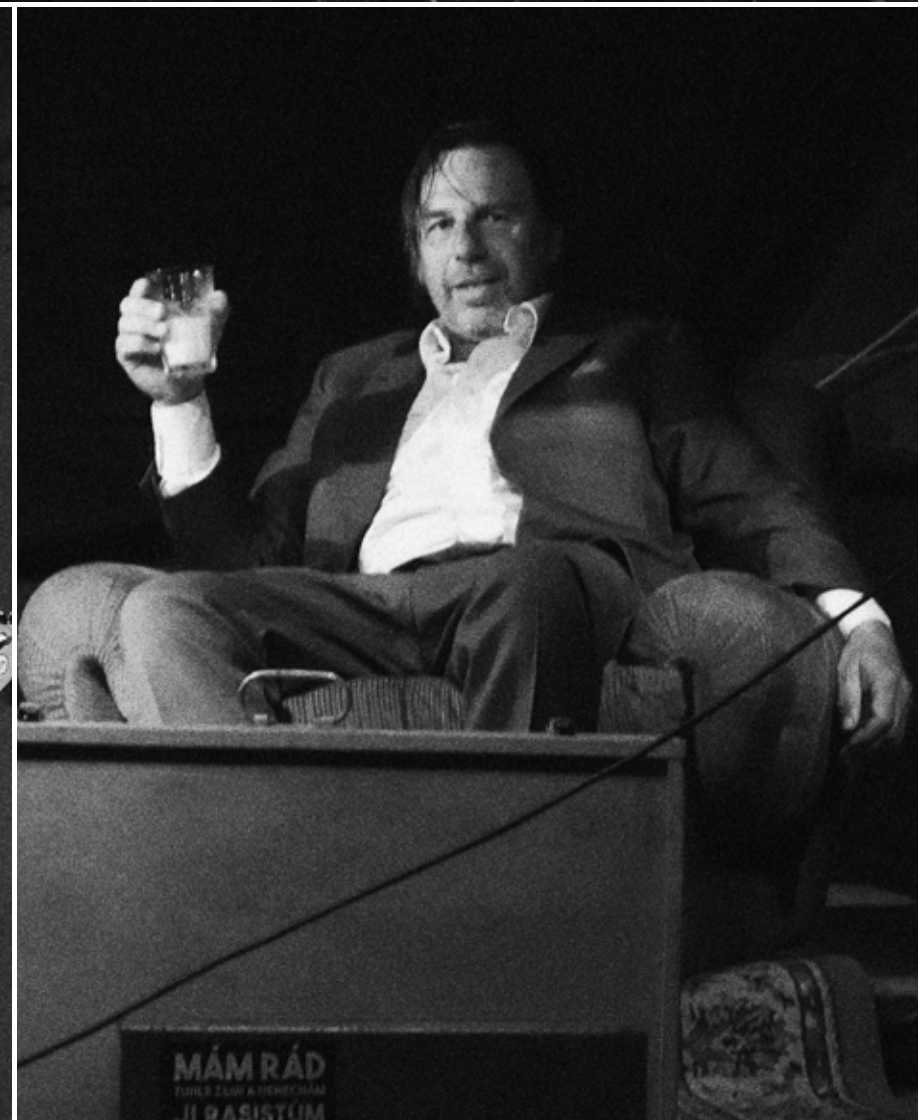
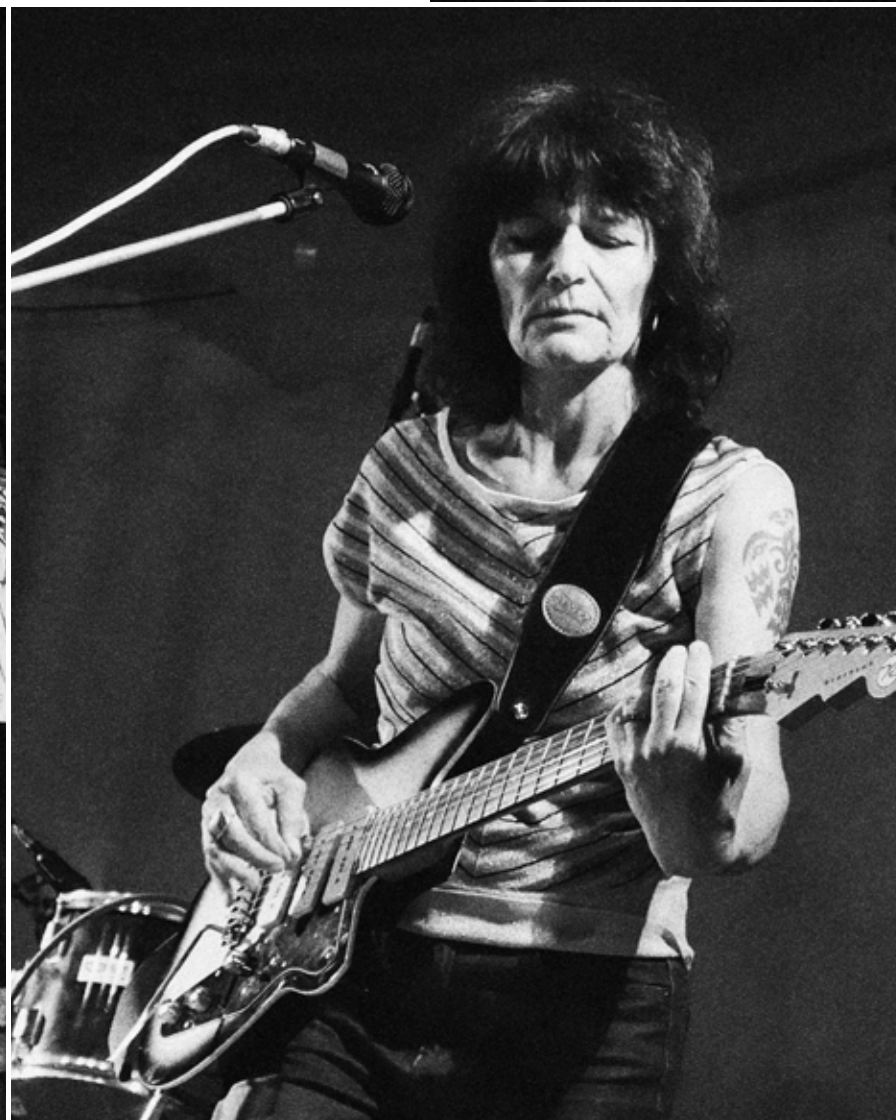
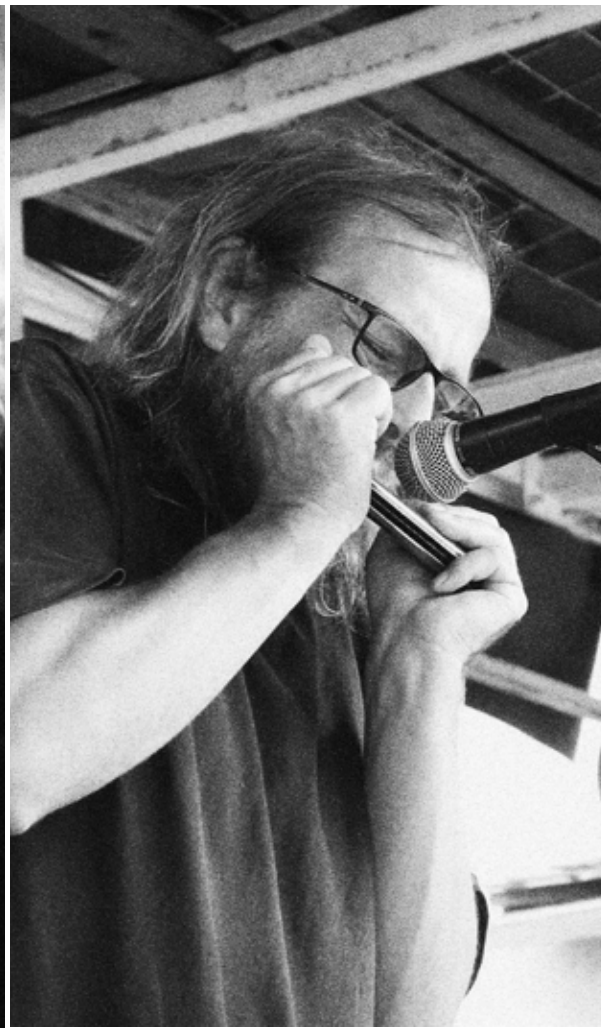
informace, kde a jak sehnat levně štangli salámu, chleba a rum ve slevě. Lidská nepoctivost s vynálezem internetu a sociálních sítí získala úžasný nástroj, jak naservírovat k nám až do obývacího pokoje polopravdy a lži. Ne, že by obchodníci, politici, novináři předtím nelhali. Ale elektronická komunikace jim nabízí nepřehlednou škálu možností. Známe i neznámí politici nám bez uzardění slibují, co všechno postaví nebo čemu zabrání postavit, co vše udělají, prosadí pro občany v regionech. Můžeme analyzovat – je to reálné, nebo pouze slib, který nelze splnit, či rovnou nehorázná sprostá populistická lež? Ano, můžeme být chyceni do osidel informační pasti, nepravdy. Někdo nám cpe stále na monitor našich počítačů politiku, jiný doporučuje duchodcům „kvalitní hrnce“ a jiné šmejdí. Další nabízí mužům zaručené preparáty, po kterých jim bude po celou noc stát péro a v posteli budou sexuální ďáblové k neutahání. Ženám zase nabízí zaručené pilulky na hubnutí, vše s „doporučením“ nějakého lékaře odborníka (s jeho upytlačenou fotkou z netu). Myslím, že se určitě najdou jedinci, co na ten informační špek skočí. Ale moc se o tom nedozvíme, protože se tím nikdo nechlubí. A co ti z nás, kteří s vidinou rychlého zbohatnutí reagovali na e-mail z Nigérie s nabídkou deseti milionů dolarů z pozůstalosti? Kam to spěješ, světe? Volové, neblbněte! Lidé bděte!

Miky Marusjak, ilustrace Eva Macholánová

Komiks Traumer–Roháč:

Zukotero

Podivuhodné necesty: Unus utrumque spojenecké necesty

unus utrumque se mnou jsem si peklo vše se mi rozuteklo možná mám v sobě vnitřní mimikr jestli toto není nebe jestli nejsem miminko kácím se jak domino asi jsem úplně mimo asi jsem úplnej asi mne zrušila něžností asi ji vzrušil stín odtažitostí na cestě do teplých krajin částečnost se zcelila rána zcela zmizela asi je MIMO cesta nevede do NE/MIMA dodnes se jí dobře vede ještě ani nevyrazila a už tam bude to půjde...

kruh si zachází třískl pannu deklem těla na hrázi anabází necesty prochází na břehu starý strom storm stromem bouře cloumá břeh dává se do běhu courá se jak běhna po náspu dolů ke splavu nemá záda spánkem špendlík tluče kladivo neschůdnost je čarodějnice na filosofa nepospíchá... píchá vzdychá na sofa soft mechorostu žena obkličuje a muž proniká oběti v objetí opět na cestě do nikam

jsem necest všech víceproudá výpadovka *surr*dálnice *všech nesměřů a necest dělnice* *padavka* *parádnice* *jsem mollová stupnice* *jsem harmonická moll v dur* *jsem mollový akord* *jsem akordeón* *jsem G klíč moll/ů* *jsem léčitelka bolů* *jsem G 77* *jsem šláGr ššš bez dechu* *jsem z mechu* *jsem molice* *tvrdá palice* *Gmaj filaja molí* *jsem tvoje stará mladá* *mám tě ráda...* *Molky*

cesta vleče se v kleče k sobě je tlačí sotva si skočí už zase dál kráčí od začátku ke konci konce vinou se do kopce na oba má to značný vliv

neví co dřív jak to navléci a sobě pomoci utéci únavné vleklosti den co den je cepuje jé... jée... jéeé...

movie lodivodem chrámové lodi přírody movement nový je mod animální animace ani ne to jen cesta cestu kříží aniž sama tuší co tím sleduje synapse neuro/nové dráhy slepuje slepě spínači je do pláče ptačice tváří se plaše přenos pře/naše/če se češe synapse spínátko spí neuronální sepětí je nenormální a vzruch neformální chytl ruku za nohu více o/něm ani říci nemohu ú/chvatně pomalu pře přechází necestě mimo pohybu nic neschází imprinting sprintuje tiskne půdu k botě hlubotiskem stopy do úbočí obočí lesní chodníček se otáčí kolem osy zpět se točí preskripce skřípe světem cest nový den si z nich dělá dobrý den

dýmem doutná dřevo doubrava dýchá dobro/družně dlátem dloube dýni dnes dálky dlaň dotek do/teď družně drží dlaska dou dál... dudlaj dudlaj dá... děj se co děj čas je zloděj krade se krajinou kapradím kráčí krucinál fagot krajnosti

obchvatem snad duha nadběhne horské bystřině snad najde člověk ducha duha potká druhu snad ze sna se probere a ve vteřině přeskočí rok přebrodí potok proti proudu času ta pouť nemá konce ještě ani nepočala a už je zase uprostřed zbavila se pout letem světem do vět/ví se posadí ví ví ví...

zmáchala se ve vodě ledový teď je kapku prochldlá to se podá... už spát jde to půjde ale předtím ještě pusu pomodlí se pouští si zobák na špacír

spat spatě půjdou pěkně oba tři necesta už teď spí ve stoje a ptačí pírka schová v hnízdečku peříčko k peříčku je třeba nabrat dech nádech s výdechem vískat bude ve vlasech vlasti hromskej den...

KDYBY ten hrom nebyl tak hřmotný prásk! teď to švihlo do lesní školky ve stráni naproti strom se zlomil jako sirka asi na časy se blýská podívá se na tu září zblízka do mraku tne kdoví zda ne-slítne... to je hne/d sežehne... ze sebe svlíkne omámí je nektarem nějak to navlíkne udělá to po staru čím dál no/věji uvede je do změněného stavu holotropní dmychadlo snad z toho nektaru neskončí na áru kos je bos a kosice mládne čím dál dál znovu a až bude ještě větší bude utero ze/mě už se na to těší a hned vyrazí na štreku do jiné země vletí jako paprsky zevně jim to sluší jako prsty slunci za chvilku už nebudou potřebovat ani pamprsky mozkové pleny pře už se nebudou přebalovat přetahovat přetvařovat teď bude se blaženost převalovat na bále a tak dále v nedbalkách se budou válet i hory na horizontu udrží si odstup čára horizontály tančí a uskakuje do dá-li... trylkuje nejvíc... nejdál... doopravdy ještě... blíž

jako kdyby nic kousek o kus dál celej koprodukcí kosice docela zcepenělej skoro úplně vůbec?! olše na břehu kymácí se sem tam... cesta vpletla se do/kola spadla pod kola postupně ústně vzestupně zpupně se klikatí plete si se pod nohy je lnutím touhy notuje si... ale no ták... asi se popletla poslala se k vodě už je pozdě... je to tak

Luboš Vlach feat Molly Dur

Zápisky básníka ulice: Sláva

Před chvílí kolem mě prošla skupina turistů. Jejich průvodce na mě ukazoval prstem. Že jsem známý básník tohoto města, a že (zřejmě za peníze) jim mohu něco zarecitovat či napsat. Jedna z turistek si mě začala fotit. Druhá se nechala slyšet, že básním v češtině bude asi houbelec rozumět. Ale já jsem se i tak dmul pýchou a pokoušel zbytečně nehýbat, aby fotografie nebyly rozmazané. Už je to více než deset let, co se snažím stát slavným. Bylo to pozdní vyprahlé červencové odpoledne a já se procházel po Karlově mostě. Věděl jsem, že být slavný tak nějak především souvisí s rozdáváním autogramů. Prostě abyste byli slavní, musíte se podepisovat. Ve vel-kém. A tak jsem to zkusil tou nejpřirozenější cestou. Zastavoval jsem neznámé kolemjdoucí nebo kolem okounějící a ptal se jich, zdali nechtějí můj autogram. Pamatuji si, že minimálně jednou jsem se také ten den podepsal. A když jsem zhruba za tři týdny znovu procházel po mostě, nesou-cím jméno římsko-německého císaře, byl jsem osloven ženou, která tam prodávala suvenýry. Jestli si na ni pamatuji, že má schovaný můj autogram. Po čase jsem se krom podepisování naučil i obstojně psát básně a písňové texty. A ježto tak činím vytrvale takříkajíc bezostyšně na veřejnosti, stalo se nevyhnutelné, že mě poznává a do určité míry „zná“ více lidí, než si jich jsem sám s to si zapamatovat. „Ahoj, pama-tuješ si na mě?“ začíná valná část letmých hovorů cestou brněnským centrem. Většinou se zdvořile snažím doptat a říkám, že mám takovou šuplíkovou paměť a že potřebuji nahodit tu situaci, kdy jsme se měli potkat. Někdy si vzpomenu, jindy krčím rameny. Ale určitý typ tazatelů bývá nespokojen se zamítavou odpovědí a dává najevo, že

Úhly pohledu: Po koncertě

Jsou 2 ráno. Jsem vzhůru a lehce opilý. Což u mě nebývá zvykem, můj organismus už dlouhé večírky nedává, takže většinou o půlno-ci mizím po 2 pivech domů. Dnes jsem ale byl na grunge legendě Mudhuney. Po koncertě jsme s bandou ex-patů skončili v známém pajzlu U Sudu. A já jsem se teprve tehdy dozvěděl, že Sud má roz-sáhlé podzemní prostory. Seděl jsem tam s Američanem, Bulharkou, Angličanem, a ještě nějakým cizincem. Kolem nás tančili ožralí stu-denti na „V pekle sudy válej“, což byla po Mudhoney docela kulturní darda. Opilá Bulharka, která poprvé zkoušela stage-diving, si stěžo-vala, že jí někdo šahal na prsa atd. Ale to bylo předtím. Teď jsou dvě ráno a my stojíme před Žabkou ve Vršovicích. Kolem nás je frmol, jak ranní profese ožívají. Američan Patrick začne takto: „Rozumíš, slyšels, jak hráli If I think? To je vlastně příběh zhulence. Strašně vtipný. Pokud vůbec myslím, tak možná budu myslet na tebe. Ten hit mám moc rád.“ Patrick k té písni řekne ještě řadu poznámek, které už si nepama-tuju. Kolem projede popelářské auto a naloží popelnice. Snažím se představit si, jaký pro něj muselo být vidět Mudhoney dnes, když je jim okolo 60, a jaké to bylo v roce 1989, kdy je viděl poprvé. Je totiž z okolí Seattlu.

bych si je měl pamatovat se stejným důrazem, jakým se vás vyučující zeměpisu kdysi snažil přesvědčit, že byste měl/a vědět, jaké je hlavní město Kazachstánu nebo kde pramení Labe, pokud od něj chcete vidět uspokojivou známku v žákovské knížce. Uplynulé léto mě na České z lavičky oslovil párek milenců. Potkali se před čtyřmi roky na koncertu jistě balkánské kapely. Prý jsem jim pak po tom koncertu napsal básničku. Nyní že čekají na rozjezd po večeru stráveném znovu s tou stejnou kapelou, a že si tedy ode mě už „tradičně“ chtějí nechat vytvořit další. Často píší i pro bytosti, které z takovýchto delších a vášnivých svaz-ků vzejdou. Naposledy jsem si nebyl jist, zdali ta básnička ale přeci jen nebyla trochu přes čáru, takříkajíc nestydatá. Bylo už půl jedné v noci, když jsem ji dopisoval. O to víc mě potěšil vzkaz tatínka, který se mi tři dny po bujaré oslavě svěřil.

„Ahoj Šimone. Ve středu v noci před Poslední lečt jsi mému synovi Kristiánovi složil báseň. Moc ti za ni děkuju. Mé ženě Báře se moc líbí a máme ji na nástěnce hned u přebalovacího pultíku. Ať se Ti daří a rozdáváš radost dál. Bára, Jirka a Kristián“

Mít báseň připíchnutou na nástěnce u přebalovacího pultíku, to se jen tak někomu nepoštěstí. Už teď se ale cítím nespůj při pomyslení, že mě za pár let nějaký neznámý klučina zatahá za rukáv. A zeptá se: „Pamatuješ si na tu básničku, kterou jsi psal pro Kristiána?“

Šimon – básník ulice

Musí to být asi něco jako když jsem viděl v roce 2000 hrát Květy s Martou Svobodou dole na Skleněné louce pro 10 lidí. A pak je sly-šíš teď. Úplně jiní lidé. Ale to úplně není pravda, protože Květy ještě prostě zas tak starý nejsou. Jelikož jsem lehce opilý, tak moc Patricka neposlouchám a místo toho spustím něco o Courtney Love, což byl rozhovor, který jsme načali předtím. „Já furt nevím, jak se na ty Hole tvářit. Je to celkem dobrá muzika. Takže na jednu stranu oceňuju, že byly jedna z prvních dívčích ka-pel, který přišly s téma tématama feminismu, kritika Hollywoodu atd. Ale na druhou stranu, Courtney sama je Hollywood. Všichni tvrdí, že Kurta dost vykrádala. A je fakt, že hudebně mě Hole baví daleko míň než Nirvana. No, tak nevím, co s ní.“ Kolem projedou taxikáři. A pak dva noční autobusové spoje, kde se mísí opilci s ospalýma lidma, který jedou na ranní šichty bůhvíkam. Patrick taky slyšel, že Courtney je kráva, takže se mnou souhlasí. A raději se rozhovoří o kapele, kterou Mudhoney vykrádali a která trochu frčela na začátku 80. let, ale pak zapadli. A Patrickovi přijde nefér, že ji grunge kapely dost vykradly. Mudhoney prý dokonce hráli její cover, aniž by to řekli. Nedivím se jim. V celé ČR mohl exi-stovat jedinej člověk, kterej si pamatuje obskurní a zcela neznámou kapelu z 80. let a pozná, že je to cover. A to právě Patrick. Na Moravě by možná ještě Geňa měl šanci, jinak nikdo. Kolem projede ožralej debil na zelený koloběžce. Začíná nás bolet hlava. Jdem spát. Některý lidi ráno vstávají do práce.

Vojtěch Landa

v rádiu neuslyšíte, v ochodě nekoupíte **drevenacikada.cz**

Svjet podle Květuzora:

JÚLIE JE VINNA

Na hranici zázraku bylo potkat dívku na oko cudnou, bujnou a bujarou, však ve skutečnosti a skrytě, mravů jaksepatrií uvolněných. Takovou tu štabajznu mrdavou, co jiskří jí očka, jen na nějakou pra-sárnu jeden pomyslí a na sousedku se od ucha k uchu usměje a p-chválí jí pelargonie, který jsou ve skutečnosti prachobyčejný muškáty.

— Květuza —

Bohunka byla spolužačka ze střední školy s poprsím tak květnatým, že by se dalo krájet. Však taky často jsme jí se spolužáky, stejně nadrženými a stejně nekončně trapně v problematice žen neznalými, z věčné honitby svých neohrabaných vyměšovacích cabanů umaštěnými, často jsme Bohunku potajmu šmírovali, jak randí s místním řezníkem Arnoštem. V krámku s masem hněl Arnošt Bohunčina kolosální masa, ta nepoznaná vmena, zatímco ona uvelebena, s výrazem znužené pokladní, na špalku k porcování masa a jemnou ručkou si přehazovala zářivý, zlobivý, blondátý vlasy z jedné strany na druhou, vůkol obklopená usekanýma prasečícma kopejtkama, prasečícma hlavama, jaternicema a podobnejma v tomto kontextu až morbidníma kulisama. Nakonec tak již to v řeznictví je obvyklé. Když se Arnošt Bohunce dostal tlapičkama do kalhotek a počala prstovací předehra, teprve se Bohunka přidržela špalku a počala vydávat zdlouhavé kňouravé steny. Byli jsme se spolužáky u vytržení, nalepení na malým okýnku z boku řeznictví z boční uličky dlážděné kočičími hlavami. Smrad z našich neukojených rozkroků se linul kolem řeznictví a s železnou pravidelností jsem pak po paměti, ve svém jinošském pokojíku honil se, při vzpomínce na ty obrazy, který nám skýtalو okýnko do řeznictví, z boční uličky dlážděné kočičíma hlavama.

Když jsem v jakési euforii tuto dávnou vzpomínku, co jsem teď v kostce sdělil vám, odvyprávěl do nejmenších detailů mé drahé Jůlii, za chvíli odněkud přivalila špalek, rozepnula si knoflíčky na blůzce a špitla *tohle maso je pro tebe*.

Julie je totiž velmi naruživá a má právě ta jiskrná modrošedá očka na pokraji zázraku. Má v těch očích šedej zákal, takže se jí asi furt trochu líbím, čímž jsem získal výhodu dvojité výhody, což považuji za dobré, a to lze nakonec konstatovat i o Bohu.

— Květuza —

Hedvika byla neuvěřitelně šarmantní dívka s nosem vymodelo-vaným nahoru, jak prý to měli v rodině po generace, flirtovala se všemi podivnými existencemi z uměleckých kruhů, kde se pohybo-vala a kde jsme se rovněž prvně potkali. Byla neodolatelná a vědě-la to. Ozdobena dvěma hrášky a přenádhernou kulatou prdelí, po kterou jí sahaly dlouhé kaštanové vlasy. Občas pár vyvoleným do-volila trochu sexu, ale jak bolel pták mně po kilometrech zásunů do její skvostné zadní jámy, to se snad ani nedá sdělit. Tak chtívá a tak neukojitlná byla Hedvika. Šukal jsem její hedvábnou stezku vždycky a všude. V divadle, na vernisáži, v hospodě na hajzlíku, v hospodě pod stolem, v hospodě na stole, před hospodou i za hospodou. A i hedvábí po tolika kilometrech drhne jako šmirglpapír, tomu jsem se s Hedvikou naučil.

Neměl, neměl jsem pít to další pivo! Neboť to deváté mi rozvázalo jazyk a o Hedvice pověděl jsem Jůlii. Řekla mi na to, že jsem v její zadní dírcе dlouho nebyl a že jsem samozřejmě vítán. *Ojedeš mě hned tady? na stole? pod stolem? před hospodou, nebo za hospodou?* zeptala se. Dal jsem si ještě pár piv a řiti se věnoval až na lůžku. Předlouho jsem do Jůlie zasouval a vysouval, dokonce až tak dlouho, že Jůlii přestaly trápit hemeroidy. Tak přece jen jsou anální radovánky zdraví prospěšné, pomyslíl jsem si po tolika naplazených kilometrech, to jsem však si již třetího dne mastil ohon indulonou. A to bylo dobré.

— Květuza —

Zuzaně jsem říkal lasice, protože byla neuvěřitelně ohebná až gu-mová a svoje akrobatický tělo ráda propůjčovala nejroztodivnějším experimntům. Libovala si v bolesti, z čehož jsem byl sice zpočátku lehce nespůj, nicméně s odstupem času musím konstatovat, že člověk si na nic jiného lépe nezvykne, než na působení bolesti dru-hému člověku. Obzvláště pak, když to má posvěcený od protějšku, propůjčí se nakonec roli tyрана velice ochotně. Působení bolesti jed-nomu jednoduše navodí pocit rozkoše druhému a pro nepolíbeného

nutno dodat: až paradoxně to funguje i naopak. Ona ta centra bolesti a rozkoši jsou totiž v těch lidskejch mozečcích velice blízko sebe, že se vůbec není co divit, že občas vnímání přeskočí. Lasice zbožňovala švihání přes svoji roztaženou kundu vším, co bylo po ruce. Jednou to byl proutek či snop kopřiv, jindy vytáhla mi řemen z kalhot a už už měla roztažený nohy do praku a kňučela *švihej... švi-bej...* Zrzavý vlasy nosila svázaný, a když si je rozpustila, dávala tím najevo, že chce abych jí rejdlil v jejich otvůrcích, nechtěla tam ptáka, nechtěla tam jazyk, chtěla tam prst, dlaň, pěst, tak elastická byla La-sice Zuzana. Tak jednoduchá byla naše znamení.

— Květuza —

Měl jsem prý zase ten zvláštní pohled, řekla mi Jůlie. Inu, malinko jsem se zasníl. Občas sním, občas vzpomínám a často se mi do vzpomínek zatoulají nejrůznější avantýry z minosti. Vzpomněl jsem si zase na Zuzanu a na tváří se mi vytvořil ten všeríkající škleb. *Mys-liš na Zuzanu?* zeptala se Jůlie. Obě se totiž znaly. Zuzana měla v té době manžela, a ten naprosto odmítal plnit lasiččí tužby, když pak chuderka jela kamsi do hlavního města celičká použítá, vymlouvala se doma právě na Jůlii, na jejich dívčí experimenty, což nebožák choť snad ani neprokouk. *Kdoví kde je dnes Zuzana*, povzdychl jsem si. Jůlie mi usedla na klín, z kalhot mi pomaličku začala soukat opasek a něžným hlasem se otázala *nechtěl bys to teď zkusit naopak?* A úplně jinak, až diktátorsky mi přikázala *lebni si na podlahu*.

Liu jsem potkal v parku, byla asiatka, nepamatuju si už přesně odkud, snad mi to nikdy ani nebylo svěřeno, dost možná zapom-něl jsem, nicméně její orientální rysy v mžiku mi učarovaly. Tak nějak jsem si svým omezeným vnímáním a nezkušeností před-stavoval Japonečky, který prznili američtí vojáci. Ale na Japonku mi přišla až příliš vysoká, tak kdoví, nikdy jsem se na její původ neptal, jaksi nebyl důvod, a navíc události následujících čtrnácti hodin našeho splynutí neprosto přebily geografický zbytečnosti. Liu měla v centru města pronajatej pokojík, a že půjdeme k ní na paná-ka, prý. Vypili jsme flašku nějakýho exotickýho rumu, ocucával jsem její rty, olizoval její stojatý bradavky, na těch rozkošnejch maličke-jch kozičkách, jako čerstvě vymodelovanejch podle ukrutně svůdné adolescentky, co slibuje proměnu z dívky v čarokrásnou ženu. Měl jsem takový pnutí z toho všeho ocucávání a žmoulání, že nebylo daleko k předčasně ejakulaci, tak jsem se vrhnul na Liu a její spodní partie, kde k mému překvapení, tyčil se orientální čůrák. Pro něko-ho možná zvláštní situace, vzrušila mne ještě mnohem víc a vystříkal jsem se. Liu zaklekla a orientálním jazykem slízala, co zbylo z ev-ropských hodnot. Malinko jsem vystřízlivěl a snažil se zaostřit na její atletickou figuru. Ve chvíli jsem ležel na pohovce a orinetální caban

mi léčil hemeroidy. Měl jsem úžasnej výhled na hormonální cecíky a přifouklý rty. *A je to* řekla a dodala *dole je zamčeno, klíč boď do schránky*.

— Květuza —

Soužití s milovanou Jůlíí bylo až primitivně čitelné a neodvratitelné přišlo záhy. Jůlie s mokkými vlasy v culíku si to rozhodným přímým krokem míří přímo z koupelny ke mně a z nedbale zapnutého županu občas vykoukne bradavka a v rozkroku se jí významě tyčí nekompromisní černej připínák. Srkám čaj s rumem, vím, co bude následovat, co se se však nejspíš s jistotou nedozvím nikdy, zda moje milovaná Jůlie třeba jen tuší, že jsem si všechny ty Petry, Zdenky, Jarky a Beatrice jenom vymyslel?

— Květuza —

Motiv: *Květuza Škvírkó*
Překlad z Květuzorštiny: *Ymanuel Houslička*
Ilustrace: *Ferdinand Chlast*

— Květuza —

V textu bylo použito nespočet písmen "Z". Užitím "Z" autor nikoho nepodporuje, obzvláště uvážíme-li otočení litery "N" o 90° ve směru hodinových ručiček, čmeláci bZZZukot a vůbec když píča bZZZučí...

Hovory s Pavlem Herotem: Ve dne jsme dřeli a v noci plakali

Pavel Herot byl český básník a výtvarník. Narodil se roku 1965 v Třebíči, vyrůstal v Martínkově, kde také roku 2021 zemřel. vyučil se prodavačem, absolvoval kurz herectví. Pracoval jako prodavač, skladník, technik u přenosových vozů Československé televize, později jako pečovatel své nemocné matky. Vystupoval s kapelou The Hever and Vazelína Band, věnoval se divadlu, filmu, fotografii a zejména poesii. První básně napsal v patnácti letech, za komunistické normalizace publikoval v samizdatech. první sbírku vydal roku 1993, s názvem Evangelium zázraku, roku 2005 vydal sbírku Hlavy v podzemí. Roku 2015 vydal sbírku Kušení poetických jeřabin a roku 2017 sbírku Lyrica Herotica (oboje u Ears&Wind Records). V současné době je v přípravě vydání sbírky jeho posledních básní.

Spisovatel Michal Šanda vedl s Pavlem Herotem tento rozhovor v průběhu let 2009–2011 a navazoval na předchozí e-mailovou komunikaci z let 2007–2008, která vyšla roku 2008 pod názvem Kus mne v čítance u nakladatelství Psí víno.

Kdy a kde ses narodil?

Narodil jsem se o něco dříve, bezmála na vlastním hrobě, ale nakonec v Třebíči na místním oddělení porodnice ve 4 hodiny a 50 minut 28. října 1965. Na mámu to přišlo, když okopávala hrob, před Svátkem Všech svatých. A když jsem se narodil, nezvykle dlouho jsem byl prý černý, jako cikán. Po náhlém zvratu jsem se přeměnil v blondáka a všichni, kdo mne spatřili, si mysleli, že jsem holčička. Nedávno jsem se díval, díky fotografii, do svých vlastních očí, dívčích očí. To ti byl zvláštní pocit. Dívat se do vlastních očí v časovém rozmezí jednačtyřiceti let. Disharmonie záchvěvu, jako když na gregoriánský chorál sesype se katedrála.

Místo narození je kvůli porodnicím často jiné, než odkud člověk ve skutečnosti pochází. Ty, pokud vím, jsi z Martínkova u Moravských Budějovic. Jaký je tedy tvůj „rodný dům“? Tehdy se říkalo grunt. Na hroudě, kde stojí obydlí mé, tak majitelem v roce 1657 byl nějaký Matěj Rezek, který pro chudobu v roce 1660 musel opustit dům, vlastnil osminu lánu, ale neužil se. Dvanáct let byla tu pustina, do jaké míry srovnatelná s dnešní nemohu posoudit.

Od roku 1749 tu šest let bydlel a hospodařil Jiří Kolář, 1775 František Karel, 1788 Matěj Holčapek. Na prvním územním plánování po roce 1820 už zde bylo evidováno jméno Nováček, což byl praprapředek. Můj praděd byl tohoto jména. Usedlost dostal od svobodného strýce, pocházel z jedné vesnice na Dačicku. V Martínkově se narodil na svoji dobu slavný spisovatel a kněz Václav Kosmák, dílo jeho uctívané souputníkem Nerudou, Vrchlickým, ale i Mrštíkovými, Arne Novákem. Byl to lidový spisovatel našich předků, v druhé polovině devatenáctého století něco jako dneska Viewegh. Jednak je to vzdálený příbuzný, ale to zde na vesnici skoro se všemi, jak už to bývá, ale zajímavé je, že do našeho domu situoval jednu svoji knížku. Na památku zůstal po něm jeho olejový portrét. Po mém pradědovi Janu Nováčkovi toho mám hodně zděděného. Kromě sedlačiny také sbíral, schovával staré krámy, ale hlavně noviny. Počátkem minulého století dokončil mohutné průčelí domu, je dokonce evidován v jedné architektonické knížce.

Máš ještě nějakou povědomost o pradědovi?

Byl v Martínkově starostou, to vím od prof. Pavla Valíčka, to je autor neskutečného množství odborných publikací o bylinkách, přírodě. Vyprávěl mu to jeho otec, ředitel Lázní v Poděbradech. Narodil se také tady. Ohledně toho starostování jsem našel starý korespondák z doby Rakouska-Uherska, kde ho žádá lékař, který jezdil do vsi až z Moravských Budějovic, deset kilometrů. Lékař píše, že se sem nedostane skrze závaly sněhu, ať obhlédne za něj nebožtíka XY, zemřelého sešlostí věkem. Takže starostové tehdy dělali i různé jiné úkony, ale praděda se zajímal o lékařství, taktéž za války byl u samaritánů. Shodou okolností i můj děda z otcovy strany také. Kolikrát jsem si říkal, kdybych nebyl jedináček, byla svoboda, bylo mi dvacet a byl zdrav, nebál bych se odejít někam do Afriky mezi nemocné a léčit je. Jako hodně malý jsem dostal hračku, což byl lékařský kufřík s pomůckami. Měli jsme tehdy snad dvacet koček a já je různě vyšetřoval. Když jsme u těch koček, vzpomněl jsem si, co mi říkal soused. Jeden můj prastrýc, kterému jsem tak nesměl říkat. Jmenoval se Josef, takže odmala jsem říkal hele Josef, tak co je? On stříhal místní lidi. Budto u nás nebo chodil k nim. Ruční mašinky mám ještě po něm všechny. A ten soused mi říkal, že ho máma jednou poslala k nám se nechat ostříhat a já se mu chlubil, jak jsem ostříhal kočku. Když si uvědomil, že bude stříhaný tou samou mašinkou, utekl. Já jsem stříhání nesnášel. Zalezl pod postel, přitisknul se ke zdi a celá postel se musela odstavovat, aby mě vydolovali. Už jsem se podvědomě orientoval na hipíka.

Co prababička?

Moje prababička Jana Nováčková pocházela odsud z Martínkova. Přistěhovala se za mužem koncem předminulého století. Máme tu po ní zcela uchovaný svatební šat, byla mladší od pradědy o deset let. Brali se, když jí bylo osmnáct. Z rodného domova si také přinesla růži, kterou zasadila na zahradě, roste tam dodnes. Je to ještě ta

kvalitní stařícká nešlechtěná odrůda. Růže růžová, s mámou jsme ji rozsázeli, pro jistotu. Miluji ty staré ovocné stromy, květiny, sháním je, jsou poctivé, jako byli poctiví předkové ve své práci. V šestnácti odešla do Maria Zell, rakouského poutního místa, kterému je dodnes zasvěcené toto území. Chodilo se tam pěšky a bosky. S nimi jel samozřejmě povoz tažený koňmi, pokud by se někomu udělalo špatně. Měla šest dětí. Z nich se dvěma, společně s mámou, jsem vyrůstal. Prababičku si pamatuji jako malý. Zemřela, když mi bylo dvanáct let, v čtyřiaředesáti. Jenomže posledních pět let si prožila peklo na zemi. Vzpomínám si, že u její postele musela být přivrtána lavice, aby nespadla. Samozřejmě pod sebe všechno trávení. Nevěděla o tom a z lejna si dělala kuličky. Dokázala mluvit v kuse tři dny a noci. Jako malý jsem bydlel ve stejné místnosti, kde se i jedlo. Nevadilo mi to nijak.

Tvrdé dětství.

U nás všichni žili v psychickém utrpení z důsledků znárodnění a represálií na tzv. kulaky v padesátých letech. Ke všemu, co se mělo udělat, byli letargičtí. Po nás potopa! Nedivím se jim. Prateta vzpomínala: Ve dne jsme dřeli a v noci plakali, takže místnost, kde se spalo, vařilo a jedlo, měla dřevěnou podlahu, někde prohnílou až na hlínu. I v zimě v některých oknech místo skla igelit, záchod jsem poznal až po vojně, taktéž koupelnu, vanu. Televizi ve čtrnácti. Ale беру toto své mládí jako velmi nádherné. Chvilí jsem byl zapojen do místní partičky dětí, ale mockrát jsem se uzavíral do svého světa. Nebýt tohoto mládí, možná by se ve mě nevytvořila slova, věty, nepřišlo básnění. Poezie je často velkým únikem od realit života, tak jako psychiatrie. Budiž tedy domov požehnán, byť to nebylo lehké v něm žít.

Máma

Matka mé mámy pocházela ze statku, kde žijeme. Jmenovala se Anna Nováčková. Provdlala se do Oslavan u Ivančic za hospodského a řezníka Jana Blatného. Měli spolu dvě děti. Moji mámu Miladu, která se narodila 22. 10. 1936, a syna Josefa, narozeného o čtyři roky později. Moje babička Anna zemřela ve třiatřiceti letech, když strýci Josefovi bylo jedenáct měsíců a mámě pět let. V úmrtním listě byl otazník. Ve čtvrtek prý odjela s problémy, zřejmě ještě po porodu, na operaci do nemocnice v Brně, v neděli již nežila. Mámu si na výchovu vzala sestra mé babičky Milada právě sem do Martínkova. Bratr zůstal u dědy, který až do své smrti v roce 1976 žil s družkou. Proč tomu tak bylo? Jednak pracovníě byl hodně vyčízený a prateta Milada se rozhodla zůstat svobodná.

Dědovi z máminy strany po roce 1948 všechno znárodnili, měl moderně zařízené řeznické boxy, za hospodskou místností byl velký sál s podiem, kde se máma naučila jezdit na kole. Místní strana je nechala bydlet v horní části, takže je nevystěhovali. Spodek rozparcelovali na menší obchůdky. Dodnes dům stojí vedle oslavanského autobusového nádraží. Bratr mámy se v restituci rozhodnul dům prodat sousedům, se kterými měl přátelské styky. Potřeboval i značnou opravu. Máma nebyla proti tomu. Jsou tam dodnes obchůdky. Má matka žila tedy od pěti let na statku v Martínkově, kde také navštěvovala místní základní školu a potom přešla na měšťanskou do vedlejší vesnice Domamile. Stejně jako později já. Zde ji mimo jiné učil suspendovaný profesor, literární kritik, historik, přítel Demlův, Zahradníčkův a Jana Čepa, učitel Rudolf Černý. Ten se světil prastrýci, že máma má talent na zpěv a bylo by dobré ji dát studovat na konzervatoř. Co by tomu řekli lidi, mít z ní komediantku? byla tehdy odpověď celé rodiny. Mne na téže škole učil Rudolfa Černého synovec Miroslav, skvělý malíř. Když jsem chodil do šesté třídy, tak ten naopak mámě doporučil, aby mě jednou dala na studia malířství. Tehdy jsem pozvolna inklinoval spíše k herectví a čekala mě doma tatáž odpověď, co by tomu řekli lidi, kdyby se z něj stal komediant. Jenomže to měli ve škole rozpoznat, hlavně, že jsem musel recitovat, vymetli se mnou každou příležitost, kde se dalo, za roli otce v Krásce a zvířeti jsem v osmé třídě dostal odznak vzorného pionýra, přitom na oné škole ani nebyl. Od té chvíle názor lidský je mi ukradený. Nevím, jakým bych byl hercem, tuším, že takový průměr, kdežto z mámy mohla být hodně dobrá zpěvačka. Měla být po kom. Dodnes těžce nemocná, jediné, co jí přináší smysl života, je hudba. Co se na ni ptá na festivalech lidí a vzpomíná, jak na Plasticích odhodila berle a začala trsat do rytmu, jak navštěvovala různá vystoupení, byla na nich k nepřehlédnutí. Jednou mi Magor ukázal u Spěváčků, že má její fotku v peněžence, bábinku. Celý život byl pro ni peklem. Přispěl jsem i já, to jsem nutný přiznat. Hodně to bylo dáno tím, že se nedokázala, skrze svoji precitlivělost a dobráctví vzepřít osudu. Zmínil jsem se, že měla hudební talent, prý i literární, ale hlavně hudební, inklinující ke zpěvu.

Dědeček mámy Jan Blatný byl členem pověstné oslavanské hornické kapely, flétnista Jan Blatný. Ta měla velkou popularitu. Ležel jsem v trebičské nemocnici na chirurgii, bylo to po mé cestě po severní Africe a vedle mne byl hospitalizován stařícký pán, který se mi svěčil, že byl celý život muzikant. Létala slova mezi námi a došlo na Oslavany, bydlel tím směrem, na vesnici u Náměště nad Oslavou. A on mi řekl: Jako malého chlapce mě otec vzal na oslavanskou hornickou kapelu, ta rozhodla o mé celoživotní lásce k hudbě a hraní. Odpověděl jsem mu, že v ní hrál můj praděda a on se rozveselil, že si ho dobře pamatuje, jak dirigoval, a že to tehdy byl pro něj vzor, právě on. Měl dobrou paměť, to jsem poznal. Dokonce mi Jana Blatného popsal tak jako máma nebo ho znám z fotografie.

Před léty na svátek republiky předával prezident Havel in memoriam řád básníkovi Ivanu Blatnému. Přebíral ho pan docent Jan Šmarda, ten, který vlastně básníka vypátral žijícího v anglickém ústavu. Do té doby se myslelo, že již nežije. Máma byla něčím zaujatá, když se zadívala na televizi a vykřikla: Podívej se, tento člověk vypadá, jako tvůj děda, když byl mladší! Nevěděla, o koho se jedná, a že dotýčný pan Šmarda je z rodiny Blatných. Pan Šmarda mi později říkal, že je možné, že jsme vzdálení příbuzní. To mi ovšem telefonicky vyvrátil Pavel Blatný, hudební skladatel. Sice z rozhovoru bylo poznat, že požil, беру ovšem jeho slova vážně, byť genetická podobnost s některými z toho rodu je hodně podobná. Bratr mámy je dost podobný na básníka Ivana Blatného. Pro mě, jako písíčího, by bylo spíše přítěží, hlásit se k pokrevnímu vzdálenému příbuzenství. Už stačí to, že oba jsme si podobní, a to v grafomanii, neustálém psaní a zapisování myšlenek, oba trpíme depresemi a cítíme se vyhnanci, v zemích, ve kterých žijeme. On již není mezi námi, ale podobnost života nás spojuje, ale k nám i další autory přidává. To je osud, nikoliv genetická příbuznost.

Vrátím se k mámě. Ta vychodila základní školu, potom studovala jeden rok gymnázium, odkud odešla, také ta matematika. To ještě nebyl komunistický puč, takže pracovala doma na statku. Po zná-

rodnění v cihelně a potom v živočišné výrobě v JZD. To znamenalo okopávání řepy na lánech polí, řádek po řádku. Pamatuji si z mládí, že nebylo ani vidět konce pole. Dále se sbíral kámen, brambory. Dneska už si to málokdo dokáže představit, ale mě do té představy ještě zapadá občas projíždějící egyptský faraon. Ženy ovšem nosily montérky jako chlapi, šátky, s sebou měly něco k jídlu a pití. Když odcházela do důchodu, tak ty roky ani neměla započítané ze zlosti, že byla ze selského, a nikoliv z nějaké pastoušky. Ale to se vyřídilo, takových obětí prý bylo více. Po mém narození byla se mnou a potom chvíli v domácnosti, než nastoupila na 16 let, jako krmička prasat, do místního nově postaveného Společného zemědělského podniku.

Když se podívám na mapu Martínkova focenou z letadla, je to tak velký prostor a podélné dlouhé haly, že mi to připomíná koncent-

rační tábor v Dachau. Pracovala hodně s chemikáliemi ve vodě, byt zařízení bylo modernější než v JZD, kde to byla ještě větší dřina, všechno krmení se tahalo ručně. Tady byla již částečná automatizace. Také malovala do kroniky podniku, ale velice hezké obrázky. Za odměnu, protože její kronika vyhrála v nějaké soutěži, tak dostala možnost dovolené i se mnou u moře. Mně bylo patnáct let. Rozhodnul jsem se, nechala to na mne, pro tehdejší Jugoslávii. Odmala jsem slychal, jaký že je to hrdina ten Tito, že se nás zastal v osmašedesátém. Když jsme měli vycestovat, v tom roce zemřel, se strýcem jsme měli naladěnou stanici Beograd a sledovali jeho pohřeb. S Jugoslavií se trochu zdráhali, protože tam se muselo vycestovat na svolení a rozhodovaly posudky a další nesmyslná povolení, nakonec jsme tam odjeli. Máma dokonce navrhla, že by nebylo špatné tam zůstat. Těžce jsme se rozhodovali s návratem, ale nakonec jsme se vrátili. Z předešlého autobusu tam zůstaly tři rodiny, z našeho nikdo. To byl jeden z důvodů. Další byl ten, že tu žili prateta s bratrem a už byli ve věku, takže by nebylo fér je nechat napospas osudu. Nyní je máma vážně nemocná. Je to brutální sledovat člověka, který až pláče bolestmi a nedá se nijak pomoci. Píše se o lécách utiňující je, vyzkoušeli jsme je, nic nezabralo. U lidí v pokročilém stádiu nemoci už nic nedokáže zabrat. Idiotské reklamy i idioti, kdo jim věří a dá peníze na monopol chamtivosti.

Kurník, já bych měl na mámu vyjet, co a jak s milostným životem. Tehdy to bylo spíše utajené. Něco měla s moc hezkým chlapíkem, jenomže ten jí odešel do Kanady – Vancouveru. Vrátil se, žije v Karlových Varech. Přemlouvám ji, ať mu napíše, kdeže. Prý by se jí zhrzil. Ostatně na něm, co jsem slyšel, je věk také už poznat, tak co. Máma byla moc hezká, podle fotografie, osobně bych se zamiloval do ní hnedle v těch dobách. Jeden čas otec byl také docela hezký. Na otci bylo vidět, že je nemocný, už tak po pětatřicítce. Na mámě v polovině šedesátky, a to také nemocemi, jako u každého člověka. Pokročilý věk a ochuravění, to je pěkná pakáž, svrab je proti tomu krasavec. Potřeš ho a zmizí. Kdežto cukrovka, infarkty u otce, klouby a rakovina u matky, to bylo a je na pováženou.

Já to měl jinak. Hezké dítě do těch pěti let, potom jsem definitivně zošklivěl, že by o mne holka kolo nepostavila, jak se říká. To je jenom přirovnání, kolo by postavila, aby se ho zbavila, a tím i mne. Jenomže v ošklivosti to zase tak nebude. Van Gogh si to myslel také, a přitom údajně řekl, že je v ní krása. Ono mu nic jiného nezbylo konstatovat, aby ukojil svůj mindrák. Kdybych byl hezký, nešel už od pohledu ze všech stran běs a děs, našla by se žena a řekla své ano. A já bych, jak se znám, se změnil. Ovlivnila by mne natolik, že bych se stal milujícím dobrodincem. Došlo by jí to. A já bych makal v nějaké zahraniční fabrice, kde se dobře platí a pokud bych napsal nějakou básničku, tak jen a pouze z tohoto prostředí a o velkolepé víře v peníze. Pěl bych ódy na stroje a potištěné papírky, zlaté náušnice. Pravděpodobně bych se na to ale vykašlal. Březina prohlásil, že literáti by neměli zakládat rodiny, a obvodní lékařka mi jednou řekla, že by umělec nechala vykastrovat, a to kvůli dítětem. A měla pravdu. Oni mohou žít slušně, jenomže z toho, co dělají, jim časem začne stejně hrabat.

Michal Šanda, foto: archiv P.H.

pokračování přístě

Důkazy: Festival Napříč

Na festivalu Napříč oslavil Skalák svoje 70. narozeniny a četl ←

Strany. 10–11
↑: 1) Balet československého rozhlasu, 2) Radim Babák s Čočkou v nezvyklém uskupení bez nachcípáné Blanky, 3) Tradiční výjev s návštěvníky mezi halíčkobrodskými slunečníky moc dobrého piva Rebel, 4) Fotografie z výstavy obrazů Evy Macholánové-Motlové v podloubí mlýna, 5) Rebekka z českošvýcarské kapely Songs from Utopia, 6) Ivo Motl coby herec sudického rodinného tyjátru.

Foto *René Žárovka*

Filmové okénko: Co je to vlastně Banger?

Film: Banger (režie Adam Sedlák)

Adam Sedlák natočil na iPhone film, který zachycuje jeden den v životě wannabe rappera. Film stojí a padá na hláškách, drogách a jeho partákovi, což je romský zhulenec, který nás neustále baví svými průsery. Cílová generace je samozřejmě cca 15–25 let. Film samotný je dobrý, přestože starší člověk, který nemá vztah k hip-hopu, asi nemusí na film chodit. Nebude ho to bavit. Mě zaujala spíše práce s marketingem. Jak chytře je to vymyšlené a natočené. Film totálně přebírá estetiku Tiktoku, Youtube, Instagramu. Budí zdání, že nejde o film natočený profíky, ale jakýsi záznam večera, který si natočil váš kamarád na telefon.

A jazyk! Název filmu Banger cíleně míří na generaci pod 30, která to slovo bude znát. Perfektní. Už ten název říká, pro koho je film určený, a pro koho není. Stejně jako další slova: views, storičko, feat, flow, fail, follower atd. Anglikanismy je film prošpikovaný. Abych to shrnul: Mladá generace má novej hit, teď doufejme, že i pro nás starší natočí čeští filmaři něco svěžího a originálního.

Pozadí událostí

Televizní minisérie: Pozadí událostí (režie Jan Hřebejk)

Hřebejkova série o vztazích na univerzitě se dle většiny lidí moc nepovedla. A vyvolala velké internetové hádky. Můžete si pustit třeba Hřebejkův rozhovor v DVTV, pokud chcete vědět více. Těch recenzí bylo napsáno mnoho a nechci to tu vše opakovat. Pro mě je zajímavější něco jiného. Těžko byste hledali lepší příklad toho, jak subjektivní je divácký vkus. Kritici filmu vám řeknou, že je to absolutní odpad a že tři chlapi prostě neumí napsat ženskou postavu. Fanyanky scenáristy a spisovatele Sýkory (napsal to spolu s Jarchovským) zase autora chválí, jak skvěle umí napsat ženské postavy, jelikož v jeho detektivkách je hlavní hrdinka téměř vždy žena – policejní inspektorka. Pro mě je to jasné připomenutí toho, že nikdo nemá patent na pravdu. Je jedno, jak slavný je to filmový kritik. Vnímání je sub-

jektivní. Vyrůstáme ve zcela odlišných bublinách, kategorické soudy tedy nemají význam. Nenechte si vnutit nikým, že má patent na pravdu. A platí to jak o kritikách tohoto seriálu, tak o těch, kteří ho chválí. Já bych hodnotil cca 65 %. Jsem holt centrista, takže někde mezi.

Vojtěch Landa

Traumerův sloupek: Kočka

Tonda byl trochu podivín, ale měl rád zvířátka. V pronajatém bytě žil se svou černou kočkou a oba spolu tvořili harmonický, milující se pár.

Kočka byla takovej mazlík, čehož si Toník velmi cenil. Lísala se k němu, kde jen mohla, a on ji zbožňoval. Jednou, mohlo to být v únoru, nemohl v noci usnout, a když nepomohl ani serotonin v tabletách s četbou knížky básní od Hermana Traumera, tak si zapnul televizi, ve které zrovna běžel zajímavý pořad o okultních vědách. Vědec s německým jménem Prohaska tam mluvil o tom, jak z obyčejné domácí kočky udělat na každou noc nádhernou ženu, která bude vždy a ve všem po vůli, jen obyčejným zaklínadlem. To zaklínadlo znělo prostě – „mrdomňouk“ – a muselo se pronést nad lektvarem z červeného tisu nasbíraného na opuštěné neposečené louce za temného úplňku, čtyřikrát odstaveného, ovařeného a dušeného babského ucha a pořádné dávky kravských lejn. Poté ještě bylo nutno přejet si několikrát bolševníkem velkolepým po tváři.

Antonín neváhal a jen co to šlo, tak lektvar namíchal a zaklínadlo vyslovil. Z micinky se tak rázem na každou noc stala havaj jako hrom.

Toník neměl slov, pokaždé měl navařeno, byt byl vzorově poklizený a šukalo se až do samého rána, kdy s prvním slunečním paprskem se kočka opět proměnila do své zvířecí podoby. Po několika dnech a nocích ale začaly problémy, možná to bylo tím, že byla micinka přes noc hodně vytížena, anebo na to přes den prostě srala a dělala si co chtěla. Už nechodila ani ven mňoukat na střechu za svýma kamarádkama a všichni kocouři z okolí ráz naráz utřeli, protože jindy suprová dávačka micka už žádnému z nich nedala. Ležela v pelíšku, chrápala jako dřevorubec, občas uslintla nebo prskla do prázdna a veškeré ehm ehm potřeby vykonávala tam, kde to na ni zrovna přišlo. Tuhé exkrementy rozkusovala a ty řidší olizovala.

Přes den ji Tonda vůbec nemusel a v noci se mu sex s ní začal zajídat. Už mu tak nevoněla jako ze začátku. Vyhýbal se každému bližšímu kontaktu, každému sebemenšímu doteku. Přestal jíst jídlo, které mu připravovala, nenosil košile, které mu žehlila a na-prosto si nevšímal frndy, kterou mu strkala až pod nos. Tak se to táhlo měsíc, možná dva i tři, protože Antonín byl slušnej chlap a držák, ale čeho je moc, toho je moc.

Jednoho ponurého rána, když se micka zase proměnila zpátky, tak ji chytil pod krkem, v noci si to totiž netroufl a řekl jí: „Ty krávo, ty nejsi kočka, ale prase.“ Tím s ní nadobro skončil a ve starém, reza-vém a děravém umyvadle ji pustil po divoké řece. Jestli ji micka sjela, nebo ne, to nevíme. Možná někde ztroskotala, anebo doplula až do moře. Jedno je, ale jasné: zaklínadlo je „mrdomňouk“ a návod na lektvar vám klidně pošlu mailem.

Herman Traumer se za vámi mourkové a micinky vrátí přístě ve sloupku s názvem „Buzna“.

I. K.

Akce:

HOMÉR'S MEMORIAL 11. ročník
klub Unleaded Coffee, Brno, Hybešova 46
pátek 13. ledna 2023

Pátek třináctého, příznačné datum pro Pavla Homéra Ambrože (12. srpna 1964 – 20. listopadu 2011, Brno), básníka, zakladatele kapel Lambrechtův psychometr, Idiot Cru-soe a Já jsem poznal...

17:30 **Spleti vln aneb Sugartown po Podřipsku** (film Marka Lutky)

19:00 **Křest revue DNO no. 37**

19:30 **Richard Hanus** (autorské čtení / Nymburk)

20:00 **Frida Kakao** (performance / Brno)

20:30 **Nadívání skřivánek** (underground / Brno)

22:00 **Papír sklo plasty** (alternative punk-rock / Česká Lípa)

23:30 **Die Retardovaný kosoplyn** (protistátní filharmonie / Brno)

FESTIVAL SPODNÍCH PROUDŮ

klub Unleaded Coffee, Brno, Hybešova 46

pátek 24. března 2023

PONAVAFEST 8. ročník

park Lužánky, Brno

19.–21. května 2023

Ať se snaží ona, Pacheco (AT), Kuhn-Fu (GE), Nevermore & Kosmonaut, Ivo Cicvárek & Velký svět, Hrozně, Heimat, Extempore, Strakův pojízdný cirkus, Progres 2, František Skála & Provodovjané, Uthando, Fryon (GE), Chromb (FR) a další

KRÁKOR 24. ročník

Ostopovice u Brna

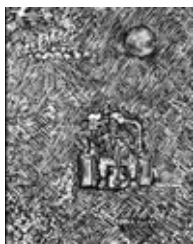
16.–18. června 2023

Podrobný program a eventuelní změny:

www.spodniproudy.cz

Připravujeme:

Na spadnutí je vydání Závišovy básnickové knihy s barevnými ilustracemi Adama Černého: Dobrou noc.

Předobjednávky: igor.latal@hotmail.cz, drevenacikada.cz

Předplatné:

Roční předplatné je 200 Kč (pět čísel).

Předplatitel automaticky dostává rozšířená čísla.

Cena normálního čísla je 30 Kč, cena rozšířeného čísla (s audio nebo knižní přílohou) obvykle 50–100 Kč.

Kontakt: igor.latal@hotmail.cz, Archiv: spodniproudy.cz

Oheň na střeše:

Komunisté mizí. Nejvíce komunistů zůstalo na Svitavsku, nicméně starým psům pomůže k výkonnosti dieta, říká veterinář. ••• Letecká společnost Emirates začne cestujícím v první třídě nabízet bezedný kaviár. Ke kaviáru dostanete i perleťovou lžičku a skleničku šampaňského Dom Pérignon. ••• Rusům došly náboje – biatlonisté museli střelbu pouze předstírat, zato na Prague Pride stříleli světlice do lidí. ••• Od 15. září může jít žena v Maďarsku na potrat jen v případě, že má potvrzení od gynekologa, že si předtím poslechla tlukot srdce svého dítěte. Potrat je možné v Maďarsku uskutečnit pouze v případě, že k těhotenství došlo v důsledku sexuálního násilí, když těhotenství ohrožuje zdraví matky, když je plod vážně poškozený či v případě, že se žena nachází ve vážné krizové situaci. ••• Na obří seznamku v Brně přišlo 300 nezadaných. „Někde se vybit musíme,“ tvrdí muži. Sex se silikonovými pannami nepovažují za nevěru. Českou hymnu na demonstraci na Václavském náměstí zazpíval zpěvák Tomáš Ortel, původním jménem Tomáš Hnídek. ••• Aktivisté v USA chtějí zakázat Vinnetoua. Německá televize ARD nedávno oznámila, že už nikdy neuvede Vinnetoua. Podle názorů levicových aktivistů se jedná o rasistické dílo. Na základě tlaku stáhlo německé nakladatelství ravenburger své knihy o Vinnetouovi z pultů. Potomek kmene Siouxů však stojí na straně Vinnetoua, necítí se jím být diskriminován. ••• Do aukce jde největší sbírka Pokémonů na světě. ••• Katalánské ministerstvo pro rovné příležitosti přišlo s kampaní, podle níž je povinné zakrývání ženského poprsí na plovárnách diskriminační a ženy mohou i ve vnitřních bazénech vrchní díl plavek odložit. Prsa jako prsa. ••• Snowden Edward Joseph, narozený 21. června 1983 ve Spojených státech amerických obdržel ruské občanství, o ruské carevně Kateřině Veliké se tvrdilo, že souložila s koněm a Vladimír Putin oslavil sedmdesáté narozeniny, mezitím popel zesnulé Belgičanky cestoval sedm let v autě, až skončil v maďarském bazaru. ••• Rusko anektovalo přibližně 15 % ukrajinského území na základě mezinárodně neuznaných referend. Jde o mezinárodně neuznanou Doněckou a Luhanskou lidovou republiku na východě Ukrajiny a také o Chersonskou a Záporožskou oblast na jihu Ukrajiny. Ruský

prezident Putin prohlásil, že „Obyvatelé nových regionů se navždy stávají Rusy.“ ••• Máma Bereniky Kohoutové se osklivě potloukla. I Sagvan Tofi se vážně zranil. Šílené bolesti a čtyři zlomená žebra, a v Kunratickém lese našli strážníci rodinu s malými dětmi. Dáda má už Felixe taky dost. ••• Kolem Okamurova štrúdlu operovalo 12 policistů zatímco státní zástupkyně obžalovala studenta, který zavraždil učitele mačketou. ••• Policie v americkém Marylandu vyzvala místní obyvatele, aby přijeli na stanici a před jejich zraky se zkouřili, a to v rámci akce „Zelená laboratoř“. Poté provedli sérii testů, například řízení na simulátoru.. Zdarma byly nápoje, pizza a chipsy. Lidé si svoje jointy museli přinést, policie jim je však proplatila. ••• Webbův teleskop vyfotil prstence planety Neptun, Ruská loď vynesla k Mezinárodní vesmírné stanici Američana, zatímco v Mississippi žena málem zemřela kvůli silnému orgasmu, během něhož jí praskla aorta. Brňan propadl sledování porna: Nejdřív zábava, pak už jen zvyk, popisuje. Skleněné plochy ročně zabijí až milion ptáků, odhaduje ornitolog. Pro změnu starší žena se na Frýdecko-Místecku utopila v jímce a svědek potopil Babiše i Nagyovou. Podle něj věděli, že Čapí hnízdo nemá na dotaci nárok. ••• Ve Veverské Bítýšce se bojí zápachu z linky na plasty, častá ejakulace snižuje riziko rakoviny prostaty o třetinu, ale příliš častá může škodit. Před Dělnickým domem stojí bagr. ••• Zemřela anglická královna Alžběta II., Hana Zagorová a Michail Gorbáčov.

Φ&Γ

Tiráž: Uši a Vitr – noviny potulné akademie • založil J. E. Frič v roce 1996 • od r. 2012 vycházejí jako samizdat s pomocí Boží a přátel • redakce: Fido, Honza Bartoň, Milan Haußmann • přispěvatelé: Miky Marusjak, Květuzor Škvírkó, Vojtěch Landa, Ivosh Krejzek, Luboš Vlach, Šimon – básník ulice, Michal Šanda, Václav Roháč